

Forældres betydning for deres børns alkoholforbrug

– en systematisk litteraturgennemgang

Forældres betydning for deres børns alkoholforbrug

En systematisk litteraturgennemgang

Anne Sofie Christensen, Christine Lind Bebhrens, Christina Schiøth og Marie Pil Jensen

Forældres betydning for deres børns alkoholforbrug – en systematisk litteraturgennemgang

Anne Sofie Christensen

Analyse- og evalueringskonsulent, cand.scient.san.publ.

Ansvarlig person for denne rapport – kan kontaktes på asc@cancer.dk og tlf.: 35 25 77 28

Christine Lind Behrens

Analyse- og evalueringskonsulent, cand.scient.san.publ.

Christina Schiøth

Studentermedhjælper, stud.scient.san.publ.

Marie Pil Jensen

Studentermedhjælper, stud.scient.san.publ.

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Telefon 35 25 75 00

Rapporten findes i elektronisk form og er tilgængelig via

www.cancer.dk/forebyg/drik-mindre-alkohol

For køb af fysisk eksemplar (50 kr.), kontakt alkoholkampagnen på alkohol@cancer.dk

Forside foto: Colourbox

Omslag, layout og tryk: Reklametryk

ISBN: 978-87-7064-290-3

Copyright © Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba).

Januar 2016

Alle rettigheder forbeholdes.

Indhold

<i>Samlet opsamling</i>	1
<i>Indledning</i>	5
<i>Formål</i>	7
<i>Målgruppe</i>	7
<i>Rapportens opbygning</i>	7
<i>Søgestrategi</i>	7
Områdeinddeling	9
Samlet antal studier i gennemgangen	9
<i>Resultater af litteraturgennemgangen</i>	11
1. <i>Forældres eget alkoholforbrug</i>	13
Udvælgelse af studier	13
Gennemgang af evidensen på området	13
Opsamling	14
2. <i>Regler om alkohol</i>	21
Udvælgelse af studier	21
Gennemgang af evidensen på området	21
Opsamling	22
3. <i>Forældres udskænkning af alkohol</i>	29
Udvælgelse af studier	29
Gennemgang af evidensen på området	29
Opsamling	30
4. <i>Forældres misbilligelse/ accept af børns/ unges alkoholforbrug</i>	33
Udvælgelse af studier	33
Gennemgang af evidensen på området	33
Opsamling	34

<i>5. Kommunikation om alkohol</i>	41
Udvælgelse af studier	41
Gennemgang af evidensen på området	41
Opsamling	42
<i>6. Generel kommunikation</i>	49
Udvælgelse af studier	49
Gennemgang af evidensen på området	49
Opsamling	50
<i>7. Forældrestil</i>	53
Udvælgelse af studier	53
Gennemgang af evidensen på området	55
Opsamling	55
<i>8. Monitorering</i>	59
Udvælgelse af studier	59
Gennemgang af evidensen på området	59
Opsamling	60
<i>9. Støtte</i>	65
Udvælgelse af studier	65
Gennemgang af evidensen på området	65
Opsamling	66
<i>Konklusion</i>	71
<i>Forbehold for litteraturgennemgangens resultater</i>	75
<i>Ordforklaring</i>	79
<i>Referenceliste</i>	83

Samlet opsamling

Rapportens hovedresultater er her samlet i en kort opsamling. Alle resultaterne er uddybet i rapporten, hvor det også er nærmere forklaret, hvad emnerne dækker over. En helt kort konklusion findes bagest.

Forældres eget alkoholforbrug

- Der er god evidens for, at forældres alkoholforbrug har betydning for deres børns alkoholforbrug. Højere forbrug hos forældrene er forbundet med tidligere debut og større forbrug hos deres børn i ungdomsårene.
- Der mangler viden om, hvordan forældrenes forbrug påvirker børnenes forbrug.

Regler om alkohol

- Der er nogen dokumentation for, at børn drikker mindre, hvis deres forældre opstiller regler for deres alkoholforbrug – evidensen er dog ikke entydig.
- Det er uklart, hvilken udformning reglerne skal have for at virke bedst.

Forældres udskænkning af alkohol til deres børn

- Litteraturen tyder på, at børn, der får alkohol af deres forældre eller drikker sammen med dem, generelt har/får et højere alkoholforbrug og er i øget risiko for at binge-drikke end børn, der ikke får alkohol af deres forældre. Evidensen er dog ikke entydig.
- Børn drikker mere, hvis deres egne eller venners forældre lægger hus til fester med alkohol.

Forældres misbilligelse/accept af børn/unges alkoholforbrug

- Forskning viser, at forældres misbilligelse eller accept af børn og unges alkoholforbrug (typisk ift. deres eget barn) er en prædikator for deres barns senere forbrug.
- Børn, der oplever deres forældre som misbilligende ift. alkohol i ungdomsårene, drikker mindre end andre børn senere i ungdommen. Det er uklart om misbilligelse også er forbundet med senere debut.

Kommunikation om alkohol

- Sammenhængen mellem kommunikationen om alkohol og børnenes forbrug er kompleks. Der er ikke noget entydigt svar på, hvad der virker ift. at begrænse børnenes alkoholforbrug.
- Forskning tyder på, at kommunikation om alkohol har betydning for børns forbrug – men det er uklart, hvordan og hvor ofte kommunikationen helst skal foregå.

Generel kommunikation

- Forskning tyder på, at god kommunikation – dvs. kommunikation hvor barnet kan snakke frit med sine forældre og føler sig forstået – er forbundet med lavere alkoholforbrug hos barnet.
- Det er uklart, om god kommunikation også er forbundet med senere alkoholdebut, idet der mangler forskning på området.
- Det er uklart, om kommunikationens hyppighed har nogen betydning for barnets alkoholforbrug.

Forældrestil

- Forskning viser, at børn, hvis forældre udviser varme og anerkendelse kombineret med rammer og forventninger til dem, drikker mindre end børn, hvis forældre er enten strikse og kontrollerende eller uengagerede i deres barn.
- Der er god evidens for, at autoritativ og tilladende forældrestil er bedre end autoritær og uengageret ift. alkoholforebyggelse.
- Det er uklart, om den tilladende og den autoritative forældrestil er lige gode ift. alkoholforebyggelse.
- Forskningen har ikke belyst, om forældestilene spiller sammen – om det f.eks. har nogen betydning, hvis barnets forældre har forskellige stile.

Monitorering

- Forskning tyder på, at forældremonitorering – dvs. at forældrene ved, hvor barnet er, hvem det er sammen med, og hvad det laver – er forbundet med senere alkoholdebut og lavere alkoholforbrug i ungdomsårene.

Støtte

- Forskning tyder på, at børn, der oplever deres forældre som støttende, drikker mindre end børn, der ikke i samme grad oplever deres forældre som støttende.

Indledning

Formål

Formålet med denne rapport er at belyse, hvilken betydning forældre har for deres børns alkoholforbrug. Rapporten bygger på en gennemgang af videnskabelig litteratur på området, og resultaterne kan bruges som vidensgrundlag i arbejdet med alkoholforebyggelse blandt børn og unge.

Målgruppe

Rapportens målgruppe er offentligheden og aktører, som arbejder med alkoholforebyggelse blandt børn og unge.

Rapportens opbygning

Rapporten indledes med en redegørelse for den søgestrategi, der er anvendt, for at indfange relevant litteratur om forældres betydning for deres børns alkoholforbrug. Herefter følger en række afsnit om forskellige områder af forældres adfærd og opdragelsesmetoder (f.eks. regler, kommunikation om alkohol, generel forældrestil etc.). Inden for hvert område beskrives udvælgelsen af relevante studier, og litteraturen gennemgås, hvorefter der rundes af med en kort opsamling. Rapporten afrundes med en kort samlet konklusion, der indeholder en tabeloversigt over konklusionerne fra hvert område, og efterfølgende en række forbehold, som bør tages i forhold til litteraturgennemgangens fund. Bagerst i rapporten findes en ordforklaring.

Søgestrategi

For at identificere relevante studier om forældres betydning for deres børns alkoholforbrug blev der udført en omfattende søgning i databasen PubMed. Søgningen dækkede litteraturen fra 1993 og frem til 20. juli 2015, og der blev søgt på en kombination af ordene ”alkoholforbrug”, ”unge” og ”forældre” (for nærmere specifikation af søgestrategien henvises til figur 1). Søgestrategien resulterede i over 1.500 resultater. De relevante studier blev identificeret ved at skimme samtlige titler og derefter gennemlæse resumeet for de studier, der lød relevante. Studier blev kun medtaget, hvis de var fra vestlige populationer (USA, Australien, Europa). I alt viste det sig, at 171 studier var relevante i forhold til at belyse forældres betydning for deres børns alkoholforbrug.

For at afgrænse litteraturen yderligere blev der foretaget en række fravalg:

- Interventionsstudier blev fravalgt, fordi det lå uden for rapportens fokus.
- Studier om familiestruktur (om barnet f.eks. bor hos den ene eller begge sine forældre), skilsmisser og konflikter i familien blev ligeledes fravalgt, fordi de lå uden for rapportens fokus.
- Enkelte studier passede ikke ind under et afgrænset område, fordi de målte forældreadfærd og opdragelse mere bredt – hvor de f.eks. samlede monitore-

ring, kommunikation og regler i ét samlet begreb. Disse studier blev fravalgt, fordi de ikke gjorde det muligt at udtale sig om betydningen af enkelte aspekter af forældreadfærden hver for sig. Studier, der undersøgte flere aspekter af forældreadfærd hver for sig, blev fortsat medtaget (disse studier optræder blot under flere områder i rapporten).

- Endelig blev studier, der har undersøgt særlige populationer – f.eks. børn af forældre med alkoholmisbrug – fravalgt, fordi fundene fra sådanne studier kan være svære at generalisere til den almene befolkning.

Figur 1. Søgestrategi i PubMed (se forklaring på begreber i fodnote¹)

- Alcohol drinking [MeSH Terms] OR alcohol consumption [MeSH Terms] OR binge drinking [Title/Abstract] OR heavy drinking [Title/Abstract] OR alcohol drinking [Title/Abstract] OR alcohol consumption [Title/Abstract]

AND

- Adolescence [MeSH Terms] OR adolescent [MeSH Terms] OR adolescent behavior* [MeSH Terms] OR adolescen* [Title/Abstract] OR adult, young [MeSH Terms] OR adults, young [MeSH Terms] OR young adult* [Title/Abstract] OR youth [MeSH Terms] OR youths [MeSH Terms] OR youth* [Title/Abstract]

AND

- Child relationship, parent [MeSH Terms] OR child relationships, parent [MeSH Terms] OR child relationship* [Title/Abstract] OR child rearing [MeSH Terms] OR child rearings [MeSH Terms] OR child rearing [Title/Abstract] OR parents [MeSH Terms] OR parent* [Title/Abstract] OR socialization [MeSH Terms] OR socializations [MeSH Terms] OR (socialization* [Title/Abstract] OR socialize* [Title/Abstract] OR parenting [MeSH Terms] OR parenting [Title/Abstract])

Filtre: Humans; Danish; English; Norwegian, German, Swedish, 1993-2015.

1 MeSH Terms er en slags emneord, som hver artikel i PubMed tildeles. Der er anvendt MeSH Terms i søgningen for at gøre den mere dækkende og sikre, at alle synonymer, stavemåder osv. dækkes ind. Der er samtidig søgt på Title/Abstract (dvs. om ordet indgår i enten titel eller abstract), fordi der ikke altid eksisterer en relevant MeSH Term, for det man vil søge på, og fordi der går et stykke tid, før en artikel tildeles MeSH Terms – derfor vil nye artikler blive overset, hvis man kun bruger MeSH Terms. Filtre sørger for at "filtrere" resultaterne, så man f.eks. kun får artikler om mennesker, på bestemte sprog (dansk/engelsk/norsk/tyisk/svensk), publiceret fra 1993 og frem etc.

Områdeinddeling

De tilbageværende studier blev inddelt i 9 forskellige områder. Rapporten følger denne opdeling i områder, således at hvert område har et selvstændigt kapitel:

1. Forældres eget alkoholforbrug
2. Regler om alkohol
3. Forældres udskænkning af alkohol (til deres børn)
4. Forældres misbilligelse/accept af børn/unges alkoholforbrug
5. Kommunikation om alkohol
6. Generel kommunikation
7. Forældrestil (generel stil – dvs. ikke specifikt ift. alkohol)
8. Monitorering (om forældrene ved, hvor barnet er, hvad det laver etc.)
9. Støtte (hjælp, rådgivning og accept af barnet)

Samlet antal studier i gennemgangen

De relevante studier, inden for de 9 områder, indgår ikke alle sammen i rapporten, da der blev identificeret 3 omfattende reviews, som der blev taget udgangspunkt i (1-3). Det ene af disse reviews inddrog kun prospektive studier (3), mens de to andre inddrog både tværsnitsstudier og prospektive studier (1, 2). Øvrige studier blev kun inddraget, hvis de var publiceret senere end det eller de reviews, der dækkede området, og hvis de var prospektive. Danske studier blev dog inddraget uanset studiedesign (prospektivt eller tværsnit). Hvis flere studier byggede på samme studiepopulation, blev kun det ene inddraget i litteraturgennemgangen. Den samlede litteraturgennemgang endte med at bygge på resultater fra 3 reviews (1-3) og 23 enkelte studier, der ikke indgik i disse reviews.

Resultater af litteraturgennemgangen

1. Forældres eget alkoholforbrug

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et review fra 2009, der dækkede perioden 1980-2009 og inddrog 29 prospektive studier (3). Derudover blev 8 senere prospektive studier inddraget (4-11). Et enkelt tværsnitsstudie blev desuden inddraget, da det var fra Danmark (12). Gennemgangen af evidensen bygger således på i alt 38 studier.

Gennemgang af evidensen på området

Overordnet viser litteraturen en sammenhæng mellem forældres og deres børns alkoholforbrug. Reviewet fra 2009 fandt, at højere forbrug hos forældrene er forbundet med tidligere alkoholdebut og højere forbrug hos børnene (3). Der var dog også en del af de inddragne studier, der ikke påviste nogen sammenhæng. Et senere dansk tværsnitsstudie (12) fandt, at børn, hvis forældre drak dagligt, havde over dobbelt så stor risiko (OR=2,42, CI 95 %: 1,66;3,53) for at have været fulde 2 eller flere gange i deres liv, end børn, hvis forældre ikke drak dagligt. Hvis kun den ene forældre drak dagligt, var risikoen ligeledes forøget (OR=1,47, CI 95 %: 1,10;1,96) – sammenlignet med børn, hvor ingen af forældrene drak dagligt.

Langt størstedelen af de senere prospektive studier bekræfter ligeledes, at forældres alkoholforbrug er en signifikant prædiktør for deres børns forbrug (4-8, 10, 11). F.eks. fandt et norsk studie, at forældres alkoholforbrug var signifikant associeret med børnenes alkoholforbrug flere år senere (8). Forældrenes alkoholproblemer var dog ikke signifikant forbundet med børnenes alkoholforbrug. Et hollandsk prospektivt studie (10) fandt, at et stort alkoholforbrug hos faderen, eller et stort episodisk forbrug hos begge forældre, prædikerede tidligere alkoholdebut og større alkoholforbrug hos deres børn. Til gengæld havde frekvensen af indtaget hos forældrene (altså hvor ofte de drak) ikke direkte sammenhæng med børnenes alkoholforbrug. Et andet hollandsk studie (7) viste, at faderens alkoholforbrug og alkoholrelaterede problemer prædikerede en øget risiko for binge-druk og alkoholrelaterede problemer hos barnet, hvorimod moderens alkoholforbrug og alkoholrelaterede problemer ikke havde betydning. Et tredje hollandsk studie (11) fandt, at forældrenes forbrug ved baseline var en signifikant prædiktør for, om barnet fik et jævnlige forbrug senere. Disse fund står i kontrast til et studie, der ikke fandt nogen sammenhæng mellem forældrenes alkoholforbrug og barnets alkoholforbrug samt alkoholrelaterede problemer (9). At der

ikke blev fundet nogen sammenhæng, kan ifølge forfatterne muligvis skyldes, at der blev justeret for forældrerelaterede faktorer (f.eks. tilgængelighed af alkohol i hjemmet), som mange andre studier ikke tager højde for.

Opsamling

- Der er god evidens for, at forældres alkoholforbrug har betydning for deres børns alkoholforbrug. Højere forbrug hos forældrene er forbundet med tidligere debut og større forbrug hos deres børn i ungdomsårene.
- Der mangler viden om, hvordan forældrenes forbrug påvirker børnenes forbrug.

Forældres eget alkoholforbrug					
Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Ryan et al., 2010, Review af prospektive studier (3).	29 studier.	Forældres alkoholforbrug.	Debutalder. Senere forbrug.	Forskellig.	<p>Alkoholdebut: 8 studier fandt, at forældres alkoholindtag er associeret med en tidligere alkoholdebut i ungdomsårene. 4 studier kunne ikke påvise denne sammenhæng.</p> <p>Senere forbrug: 12 studier fandt, at forældres forbrug af alkohol er prædikterende for unges alkoholforbrug – visse studier fandt kun denne sammenhæng med den ene af forældrene, eller med unge i en bestemt aldersgruppe/af et bestemt køn. 3 studier fandt, at forældres alkoholforbrug er sammenhængende med alkoholrelaterede problemer i ungdomsårene. 8 studier kunne ikke påvise en sammenhæng mellem forbruget af alkohol blandt forældre og unge (Ryan et al. 2010).</p>

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Bendtsen et al., 2013, Danmark, Tværsnitsstudie (12).	2.911 børn ml. 13 og 15 år.	Forældres alkoholforbrug inddelt i følgende: 1) begge drikker dagligt, 2) den ene drikker dagligt, 3) de drikker sjældnere end dagligt.	Fuldskab (om den unge har været fuld 2 eller flere gange i sit liv – i/n).	Alder, køn, etnicitet, familiestruktur, skole- og lokal-miljøfaktorer (f.eks. alkoholbutikker i nærheden, uddannelse om alkohol, alkoholforbrug blandt voksne i lokalområdet).	Forældrenes alkoholforbrug var forbundet med børnenes risiko for fuldskab. Unge, hvis forældre drak dagligt, havde 2,42 (CI 95 %: 1,66;3,53) større risiko for at have været fuld 2 gange eller mere, sammenlignet med unge, hvor ingen af forældrene drak dagligt. Hvis den ene forælder drak dagligt, var risikoen 1,47 (1,10;1,96) gange større, end hvis ingen af dem drak dagligt.
Pedersen & von Soest, 2013, Norge, Prospektivt studie (8).	2.258 norske elever fulgt 13 år fra de var gennemsnitlig 15 år (opfølgning da de var gennemsnitlig 17 og 28 år).	Forældres alkoholforbrug. Forældres fuldskab målt ved "Har du nogensinde set dine forældre fulde?" (Svarmuligheder fra "aldrig" til "ugentligt"). Forældres alkoholproblemer målt ved "Ville du sige, at din far/mor har alkoholproblemer?"	Antal genstande inden for de sidste 4 uger. Hyppighed af fuldskab det seneste år.	Alder, køn, diverse forældre- og vennekarakteristika, karakterer, arbejdsløshed. I analyserne ved 28-års alderen blev der justeret for alkoholforbrug i 17-års-alderen.	Forældres fuldskab prædikerede de unges fuldskab som 28-årige. Forældrenes alkoholforbrug prædikerede de unges alkoholforbrug som 28-årige. Forældrenes alkoholproblemer var ikke associeret med børnenes alkoholforbrug i de justerede analyser. Ifølge forfatterne var forældrenes alkoholforbrug den vigtigste faktor for de unges forbrug, blandt alle de undersøgte faktorer (herunder monitorering og støtte).

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Vermeulen-Smit et al. 2012, Holland, Prospektivt studie (10).	Over 2.000 forældre-barn par (børnene var gennemsnitlig 12 år ved baseline), fulgt i 32 mdr.	Forældrene rapporterede selv, hvor ofte og hvor meget de drak (flere forskellige mål – for hhv. weekend og hverdag mv.) Problematisk forbrug målt ved en skala (hvori der indgik "har prøvet at stoppe", "drak alkohol for at glemme bekymringer" etc.). Børnene rapporterede hvor ofte forældrene drak alkohol i deres nærvær (fra aldrig til meget tit). Alt dette blev målt ved baseline.	Gennemsnitligt ugentligt forbrug (målt flere gange i opfølgningstiden).	Unge køn, alder og socioøkonomisk status.	Hvis en far drak meget i løbet af ugen (6-9 genstande i 4 dage) eller begge forældre drak meget i løbet af weekenden (8-9 genstande i 1-2 dage) havde deres børn øget risiko for at drikke tidligt og drikke mere (især unge med lav socioøkonomisk status). Kun 2 ud af 6 mål for forældrenes drikkeadfærd, var forbundet med børnenes alkoholforbrug efter justering. Det var primært det store, episodiske forbrug, der prædikerede børnenes forbrug – hvorimod frekvensen af alkoholinntag ikke så ud til at have betydning. Dem, der så deres forældre drikke alkohol, havde en tidligere alkoholdebut, end andre. Denne sammenhæng forsvandt dog efter justering for forældrenes regler for alkohol.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Mares, S. H. et al. 2011, Holland, Prospektivt studie (7).	428 hollandske familier bestående af begge forældre og to børn, som var mellem 13 og 15 år ved baseline. Fulgt i ca. 5 år.	Forældres alkoholindtag på en typisk uge. Skala, der målte alkoholrelaterede problemer (hvor der indgik "drikker du for at glemme dine bekymringer?", "har du mistet et job pga. alkohol?" etc.). Rapporteret ved baseline.	Hyppighed af binge-druk seneste måned (5 eller flere genstande ved én lejlighed). Alkoholrelaterede problemer målt ved en skala (hvor der indgik "du gik i skole mens du stadig var påvirket af alkohol" og "du var uvenlig eller kom i slagsmål pga. alkohol" etc.). Målt ved opfølgningen	De unges alkoholforbrug ved baseline. Det er uklart, om de justerer for andet.	Forhøjet alkoholforbrug og alkoholrelaterede problemer hos faderen prædikterede en øget risiko for binge-druk og alkoholrelaterede problemer hos barnet. Moderens alkoholforbrug og alkoholrelaterede problemer havde ikke sammenhæng med barnets alkoholforbrug og alkoholrelaterede problemer.
Visser et al., 2013, Holland, Prospektivt studie (11).	2.230 unge fulgt i ca. 5 år. Gennemsnitlig 11 år ved baseline.	Forældres ugentlige forbrug (fra "intet/ få gange om ugen" til "mere end 20 genstande om ugen"). Rapporteret af forældrene, separate svar fra Moderen og faderen. Målt ved baseline.	Jævnligt alkoholindtag defineret ved 6 eller flere genstande om ugen for piger og 7 eller flere for drenge (j/n).	Alder, socioøkonomisk status, skilsmisse, barnets uddannelsesniveau, alkoholforbrug ved baseline (inddelt i aldrig drukket alkohol, drukket 1 gang, drukket mere end 1 gang), forældrerestile.	Forældrenes forbrug ved baseline var en signifikant prædikator for, om barnet fik et jævnt forbrug senere.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Van den Eijnden et al., 2011, Holland, Prospektivt studie (9).	537 unge i alderen 12-15 år (fulgt 2 år frem – en opfølgingsmåling).	Forældrenes alkoholforbrug på en typisk uge, rapporteret af børnene.	Antal genstande i på en typisk uge. Alkoholrelaterede problemer målt ved en skala med udsagn om konsekvenser oplevet ved alkoholforbrug (svar fra 0-4). Udsagn var f.eks. "pga. alkohol kunne jeg ikke lave mine lektier".	Socioøkonomisk status, køn, alder, etnisk baggrund, barnets uddannelsesniveau. I prospektive analyser desuden justeret for barnets alkoholforbrug ved baseline.	Forældrenes alkoholforbrug var ikke signifikant forbundet med barnets alkoholforbrug eller alkoholrelaterede problemer.
Armstrong et al., 2014, USA, Prospektivt studie (5).	374 børn og deres forældre, fulgt fra børnene var 4 år til de gik i 11/12. klasse.	Om forældrene drak jævnlige, om de havde oplevet modstand mod deres alkoholforbrug, og hvor mange genstande de drak dagligt. Rapporterede af mødrene på både egne og fædrenes vegne, da barnet var 4 år og gik i 3. klasse. Der blev taget et gennemsnit af svarene ved de forskellige målinger.	Drukket alkohol nogensinde (ja/nej) Typisk antal drinks indtaget pr. drikkelejlighed inden for den seneste måned (5 svarmuligheder fra "jeg drikker ikke alkohol" til "5 drinks". Målt i 9., 10., 11. og 12. klasse.	Køn, disinhibition (barnets aktivitetsniveau - fx om det løber fra rum til rum, har svært ved at sidde stille mm.), autoritativ forældretil, autoritær forældretil, interaktioner mellem variablene.	Forældrenes alkoholforbrug var forbundet med signifikant højere alkoholforbrug blandt de unge i 9. klasse og fremefter.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Alati et al., 2014, Australien, Prospektivt studie (4).	751 unge fulgt i 4 år, fra de var gennemsnitlig 13,5 år.	Moderne angav for både dem selv og deres partner, hvordan deres alkoholforbrug kunne beskrives (afholdende, tidligere havde drukket, drak lejlighedsvist, drak moderat, eller drak meget). Angivet ved baseline.	Børnenes drikkemønster inddelt i højt og lavt forbrug. Dette var baseret på deres forbrug fra baseline og henover opfølgningstiden.	Socioøkonomisk status, barnets køn, antisocial adfærd hos barnet, belastende begivenheder i familien (sygdom, finansielle problemer etc.), hård disciplin i opdragelsen.	Forældrenes alkoholforbrug ved baseline var en signifikant prædiktør for børnenes drikkemønster. Jo mere forældrene drak, des større var risikoen for at barnet havde et højt forbrugsmønster.
Lo & Cheng, 2010, USA, Prospektivt studie (6).	3.807 børn og deres mødre, fulgt fra børnene var 10 til 14 år.	Moderens nuværende daglige alkoholforbrug, samt Moderens tidligere "heavy drinking" (seks eller flere genstande ved én lejlighed inden for en måned) og moderens tidligere "moderate drinking" (mellem 1 og 5 genstande ved samme lejlighed inden for en måned).	Om barnet havde drukket inden for den sidste måned (ja/nej). Målt flere gange.	Socioøkonomisk status (arbejdsløshed, fattigdom), enlig mor, etnicitet, forskellige faktorer relateret til mor-barn-forholdet, drikkepress fra venner, mors alder, barns alder, tryk i nabolaget, karakterer.	Moderens nuværende, daglige alkoholforbrug var signifikant associeret med barnets risiko for at begynde at drikke. Jo mere moren drak dagligt, des større risiko for at barnet begyndte at drikke. Der var dog ikke signifikant sammenhæng mellem barnets risiko for at begynde at drikke og moderens tidligere "heavy drinking" og "moderate drinking".

2. Regler om alkohol

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et review (3), der gennemgik 5 prospektive studier om reglers betydning for unges alkoholforbrug. Reviewet dækkede tidsperioden fra 1980 til midt i 2009. I det følgende er reviewets resultater derfor suppleret med prospektive studier, der er publiceret fra 2009 og frem – i alt 4 studier (9, 13-15). Et enkelt tværsnitstudie er inkluderet, fordi det var fra Danmark og derfor er særligt relevant i en dansk kontekst (16). I alt bygger gennemgangen af evidensen nedenfor således på 10 studier².

Gennemgang af evidensen på området

Et review (3) af 5 prospektive studier konkluderede, at regler for alkohol hverken ser ud til at have betydning for, hvornår børnene begynder at drikke alkohol eller for, hvor meget de drikker. Disse studier stammede fra USA, Australien og Holland, og reglerne vedrørte primært, hvorvidt barnet måtte drikke for sine forældre (frem for f.eks. regler vedrørende antal genstande eller hjemkomsttider). Kun et af de 5 studier fandt, at regler var forbundet med senere alkoholdebut og lavere forbrug, mens et par af de andre antydede, at regler var associeret med større forbrug. Resultater fra senere prospektive studier tyder dog i højere grad på, at regler har en forebyggende effekt ift. børns alkoholforbrug (13-15). F.eks. fandt et amerikansk studie (14), at tilladelse til at drikke fra forældrenes side var forbundet med en større risiko for, at barnet begyndte at drikke ugentligt, binge-drikke og opleve alkoholrelaterede konsekvenser – ligesom børn af tilladende forældre havde større risiko for at skrue op for et eksisterende forbrug. Blot et enkelt af de prospektive studier, der var publiceret fra 2009 og frem, viste ikke sammenhæng mellem regler og barnets alkoholforbrug (9). Det viste sig dog i

- 2 Det kan i øvrigt nævnes, at 'Fuld af liv'-kampagnens egne tal viser, at aftaler for alkoholforbruget mellem forældre og børn er forbundet med lavere risiko for, at børnene drikker meget af gangen. 44 % af de 15-20-årige, der ikke har aftaler med deres forældre omkring alkohol, drikker mere end 5 genstande ved samme lejlighed to gange om måneden eller hyppigere sammenlignet med blot 22 % af de unge, der har aftaler med deres forældre. Dette fund er ikke inddraget i selve litteraturgennemgangen, da det ikke er udgivet i en videnskabelig publikation.

dette studie, at regler muligvis havde en indirekte beskyttende effekt, idet strikse regler kunne modvirke den øgede risiko for alkoholrelaterede problemer, der var forbundet med at have alkohol tilgængeligt i hjemmet. Det eneste danske studie på området var et tværsnitsstudie fra 2009 (16), der byggede på en studiepopulation bestående af 1.340 unge på 15-16 år og deres forældre. Både regler for hjemkomsttider og regler for, hvor meget barnet måtte drikke, var associeret med binge-druk, således at overbærende regler var forbundet med øget binge-druk. Da studiet var et tværsnitsstudie, kan det dog ikke udelukkes, at det er børnenes alkoholforbrug, der har påvirket reglerne, snarere end omvendt

Opsamling

- Der er nogen dokumentation for, at børn drikker mindre, hvis deres forældre opstiller regler for deres alkoholforbrug – evidensen er dog ikke entydig.
- Det er uklart, hvilken udformning reglerne skal have for at virke bedst.

Forfatter, år, land, type	Regler om alkohol				Hovedfund
	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	
Ryan et al., 2010, Review af prospektive studier (3).	5 prospektive studier (i alt var der 77 studier i reviewet, men kun 5 handlede om regler).	Alkoholspecifikke regler.	Tidlig alkoholdebut. Senere alkoholforbrug.	Forskelligt.	Debut: 1 studie viste, at strikse regler var forbundet med senere debut. 3 studier viste ingen sammenhæng. Forbrug: 1 studie viste, at strikse regler var forbundet med lavere alkoholforbrug. 2 studier viste ingen sammenhæng. 1 studie overraskende, at strikse regler var forbundet med større alkoholforbrug. Samlet konkluderer de i reviewet, at evidensen tyder på, at regler ikke har betydning for unges alkoholforbrug.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Järvinen, 2009, Danmark, Tværsektionsstudie (16).	1.340 unge (primært 15-årige – alle var født i 1989 og blev spurgt i januar 2005) og deres forældre.	Hvor mange genstande barnet må drikke til fester med vennerne. Hvad tid børnene skal være hjemme fra fester. Rapporteret af forældrene.	Binge-drinking (hvor mange gange inden for de sidste 30 dage, har du drukket 5 genstande eller mere ved én lejlighed). Rapporteret af de unge.	Ingen.	<p>Overbærende regler om hjemkomsttider var associeret med øget binge-druk. Eks: Blandt unge, der skal være hjemme inden midnat, har trejerdedele ikke binge-drukket den seneste måned, mens det kun gælder en tredjedel af dem, der må være ude til kl. 02 eller senere.</p> <p>Overbærende regler om, hvor meget barnet må drikke, var associeret med øget binge-druk. Eks: Blandt unge, der slet ikke må drikke, har 85 % højest binge-drukket én gang den seneste måned, mens det kun gælder 50 % af dem, der må drikke 5 genstande eller flere (de øvrige har binge-drukket 2 gange eller mere).</p> <p>Da studiet er et tværsektionsstudie, kan de fundne sammenhænge være udtryk for omvendt kausalitet – dvs. at barnets forbrug påvirker reglerne, snarere end at reglerne påvirker forbruget.</p>

Forfatter,år,land,type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Janssen et al., 2014, Holland, Prospektivt studie (13).	252* unge i alderen 13-16 år (fulgt 2 år med 4 målinger undervejs). * 249 i analysen med regler pga. eksklusion.	Alkoholspecifikke regler målt ved en skala med 10 udsagn vedrørende alkoholspecifikke regler. Udsagnene handlede om, hvorvidt børnene måtte drikke i forskellige situationer (f.eks. uden forældrene, komme fulde hjem etc.). Svar fra 1-5 (ud fra grad af enighed i udsagnet). Lavere score på skalaen er lig med mere strikse regler. Rapporteret af børnene. Skalaen blev dikotomiseret.	Ud fra svarene på spørgsmål om alkoholforbrug, blev børnene inddelt i forskellige alkoholforbrugs- "forløb" (trajectories). "Forløb" blev defineret som typiske/almindelige bevægelsesmønstre mellem kasser over tid: f.eks. ikke-drikkere var dem, der ikke drak ved nogen af de 4 målinger. Begyndere er dem, der ikke drak ved første måling, men som begynder i løbet af studieperioden. Stordrikkere er dem, der binge-drikker ved mindst 2 målinger i studieperioden. Stabile lav-drikkere er dem, der drak lidt ved første måling, men som ikke binge-drak 2 eller flere gange i løbet af opfølgningstiden.	Ingen.	Regler virker. Alkoholspecifikke regler prædikterede signifikant lavere risiko for at være i forløbene Begyndere (ca. 47 % lavere risiko) eller Stordrikkere (ca. 68 % lavere risiko).

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Van den Eijnden et al., 2011, Holland, Prospektivt studie (9).	537 unge i alderen 12-15 år (fulgt 2 år frem – en opfølgingsmåling).	Alkoholspecifikke regler målt ved en skala med 10 udsagn vedrørende alkoholspecifikke regler. Udsagnene handlede om, hvorvidt børnene måtte drikke i forskellige situationer (f.eks. uden forældrene, komme fulde hjem etc.). Svar fra 1-5 (ud fra grad af enighed i udsagnet). Højere score på skalaen er lig med mere strikse regler.	Ugentligt alkoholforbrug. Alkoholrelaterede problemer målt ved en skala med udsagn om konsekvenser oplevet ved alkoholforbrug (svar fra 0-4). Udsagn var f.eks. "pga. alkohol kunne jeg ikke lave mine lektier".	Socioøkonomisk status, køn, alder, etnisk baggrund, barnets uddannelsesniveau. I prospektive analyser er der desuden justeret for barnets alkoholforbrug ved baseline.	<p>Tværsnitstudie: Regler var signifikant associeret med (lavere) alkoholforbrug og lavere risiko for alkoholrelaterede problemer 2 år senere. Fundene gjaldt både for mødre og fædre (opdelt).</p> <p>Prospektive fund: Alkoholspecifikke regler prædikterede ikke alkoholforbrug eller alkoholrelaterede problemer 2 år senere. Tilgængelighed i hjemmet var den eneste "forældre"-faktor, der prædikterede barnets alkoholindtag i den justerede model.</p> <p>Der var dog tegn på, at regler modererede sammenhængen mellem tilgængelighed og alkoholrelaterede problemer – sammenhængen var ikke tilstede, hvis reglerne var strikse. Af den grund er regler stadig vigtige ifølge forfatterne.</p>

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Zehe & Colder, 2014, USA, Prospektivt studie (15).	378 børn i alderen 10-13 år ved baseline fulgt i ca. 2 år.	Om børnene måtte drikke alkohol for deres forældre (permission). Om der var konsekvenser, hvis børnene drak (f.eks. stuearrest) (Disciplining).	Alkoholforbrug det seneste år (kategorierne var "0", "1-3" og "3 eller flere").	Det er uklart, om der er justeret i analyseme.	Tilladelse til at drikke steg, og konsekvenser ved at drikke faldt gennem opfølgningstiden. Hurtigere fald i konsekvenser ved alkoholforbrug var forbundet med større risiko for, at barnet drak. Hurtigere stigning i tilladelse til at drikke var forbundet med større risiko for, at barnet drak. Forfatterne skriver, at fundene muligvis betyder, at forældre kan påvirke deres børns alkoholforbrug, således at børnene begynder at drikke tidligere, hvis deres forældre er meget afslappede ift. regler. Sammenhængen kan dog også gå den anden vej.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Walls et al., 2009, USA, Prospektivt studie (14).	388 college-studerende, fulgt i knap 2 år (baseline lige inden de startede på college).	Tilladelse til at drikke (øvre grænser for alkoholindtag ved en given lejlighed sidste år i high school). Rapporteret ved baseline.	Alkoholindtag på en typisk uge. Hyppighed af binge-druk (5 genstande eller flere ved én lejlighed) på en typisk 2-ugers periode. Alkoholrelaterede problemer inden for de seneste 6 mdr. (ved baseline: det seneste år) målt ved 24 udsagn om bl.a. tømmermænd, spritkørsel og uønsket sex. Målt både ved baseline og 2 opfølgninger.	Det er uklart, om der er justeret i analyserne.	Hvis forældrene var tilladende ift., om deres barn måtte drikke alkohol, var der større risiko for, at barnet begyndte at drikke ugentligt, binge-drikke og opleve alkoholrelaterede konsekvenser. Desuden var risikoen for, at de øgede deres ugentlige forbrug og binge-drak hyppigere, større, hvis forældrene var tilladende.

3. Forældres udskænkning af alkohol

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et review³ fra 2013, der gennemgik 22 relevante studier, der var publiceret i perioden 1995-2012 (2). Derudover blev et nyere svensk prospektivt studie fra 2014 inddraget (17).

FORKLARING – UDSKÆNKNING

Udskænkning ("provision" på engelsk) af alkohol fra forældre til deres børn dækker over, når forældre tilbyder deres barn en tår, drikker sammen med dem, eller giver dem alkohol med til fest.

Gennemgang af evidensen på området

Reviewet fra 2013 (2) inddrog både tværsnitsstudier og prospektive studier publiceret mellem 1995-2012. I alt blev 22 studier inkluderet, og de var primært fra USA og Australien, men der var også studier fra Sverige, England og Holland. Overordnet viste dette review (2), at udskænkning fra forældre til deres børn var forbundet med øget alkoholforbrug, binge-druk og alkoholrelaterede problemer⁴ blandt børnene.

Reviewet (2) fandt, at når forældre tilbyder deres barn en smule alkohol (f.eks. en tår/smagsprøve), er det associeret med øget alkoholforbrug blandt børnene – dette var dog baseret på kun 2 studier. Tilsvarende viste reviewet, at børn, der

- 3 Der blev faktisk identificeret 2 reviews – Ryan et al. 2010 og Kaynak et al. 2013 – der handlede om forældres udskænkning af alkohol. Da de reviews overlappede ift. hvilke studier, der er inkluderet, er der i indeværende rapport taget udgangspunkt i det nyeste review (Kaynak et al., 2013). De to reviews konkluderer overordnet set det samme.
- 4 Det er uklart, hvad alkoholrelaterede problemer dækkede over, men det indebar bl.a. spritkørsel. Visse studier undersøgte også uønsket sex, vold, glemme ting etc., men der er for få studier om hvert specifikt udfald til, at der kan konkluderes noget om evidensen for hvert.

får tilladelse til at drikke hjemme (med eller uden deres forældres tilstedeværelse), drikker mere og oplever flere alkoholrelaterede konsekvenser end andre børn.

Børn der fik alkohol af deres forældre, uden at forældrene forholdt sig til, hvor og med hvem barnet drak, havde øget risiko for at drikke og drak hyppigere end børn, der fik alkohol på andre måder. Til gengæld var der modstridende resultater ift. risiko for fuldskab og binge-druk samt alkoholrelaterede problemer – her viste nogle studier en nedsat risiko for børn, der fik alkohol af deres forældre, frem for på anden måde. I tråd hermed var der nogle studier, der fandt, at børn, der drak hjemme med forældrene, havde et lavere indtag, end børn, der drak med venner eller andre. Det betyder dog ikke, at det er en god idé at lade barnet drikke hjemme men blot, at i de tilfælde, hvor barnet alligevel drikker, er det muligvis bedst, at det sker med forældrene. Reviewet viste endvidere, at når forældre (eller venners forældre) holder alkoholfester for deres børn, eller på anden vis skaffer alkohol til dem, er det forbundet med øget risiko for, at børnene drikker alkohol, binge-drikker og oplever alkoholrelaterede problemer.

Samlet set giver reviewet (2) evidens for, at udskænkning fra forældre til deres børn er forbundet med øget alkoholforbrug blandt børnene, selvom studierne fund ikke var helt entydige. I tråd med denne konklusion fandt det svenske studie fra 2014 (17) en signifikant forøget risiko for fuldskab (nogensinde og jævnligt) ved opfølgingsmålingen, hvis forældrene havde givet børnene alkohol derhjemme ved baseline.

Opsamling

- Litteraturen tyder på, at børn, der får alkohol af deres forældre eller drikker sammen med dem, generelt har/får et højere alkoholforbrug og er i øget risiko for at binge-drikke end børn, der ikke får alkohol af deres forældre. Evidensen er dog ikke entydig.
- Børn drikker mere, hvis deres egne eller venners forældre lægger hus til fester med alkohol.

Forældres udskænkning af alkohol					
Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Kaynak et al., 2014, Review af prospektive og tværsnitstudier (2).	22 studier (7 prospektive og 15 tværsnitstudier).	Udskænkning af alkohol fra forældre til deres børn, herunder forskellige definitioner (se nærmere i tekstafsnittet ovenfor).	Alkoholforbrug. Alkoholrelaterede problemer.	Forskelligt.	Generelt var udskænkning af alkohol, fra forældre til deres børn, forbundet med øget alkoholforbrug og øget risiko for alkoholrelaterede problemer. Samlet konkluderes det, at forældre skal være klar over de risici, det medfører, hvis de beslutter at give deres børn alkohol. De anbefaler at børn/unge ikke drikker, før de er gamle nok til at købe det selv.
Strandberg et al., 2014, Sverige, Prospektivt studie (17).	1.752 børn og deres forældre, fulgt fra børnene gik i 7. klasse og 2½ år frem.	Om barnet fik serveret alkohol derhjemme (ja/mej). Rapporteret af børnene.	Om barnet nogensinde havde været fuld (ja/nej). Hyppighed af fuldskab inden for seneste måned inddelt i "ikke fuld jævnligt" (0-1 gange) og "fuld jævnligt" (2 gange eller flere). Rapporteret af børnene, målt løbende.	Forældres uddannelsesniveau, mors etnicitet, i hvor høj grad forældrene kontrollerede barnet, varme fra forældrenes side, udskænkning af alkohol derhjemme.	For både drenge og piger var der en signifikant større risiko for fuldskab nogensinde og fuldskab jævnligt ved opfølgningen, hvis forældrene gav dem alkohol derhjemme ved baseline.

4. Forældres misbilligelse/accept af børns/unges alkoholforbrug

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et review af 13 prospektive studier fra perioden 1980-2009 (3). Derudover er der suppleret med 6 senere prospektive studier (7, 14, 17-20). Gennemgangen af evidensen bygger således på i alt 19 studier.

FORKLARING – MISBILLIGELSE/ACCEPT AF BØRNS/UNGES ALKOHOLFØRBRUG

Misbilligelse/accept af børn/unges alkoholforbrug skal forstås som forældres holdninger til børn og unges alkoholforbrug. I de fleste tilfælde er det målt ift. deres eget barn – f.eks. hvad de ville synes om, hvis deres barn binge-drak hyppigt. Det adskiller sig fra regler, da det vedrører forældrenes følelser om en given alkoholadfærd hos deres barn, frem for deciderede anvisninger eller forbud. Ofte er det rapporteret af barnet.

Gennemgang af evidensen på området

Reviewet fra 2009 (3) konkluderede, at forældres misbilligelse af unges alkoholforbrug er forbundet med lavere alkoholforbrug, men der er ikke klar evidens for, om forældres misbilligelse har sammenhæng med debutalder. I overensstemmelse med reviewets konklusion finder de nyere studier konsistent en sammenhæng, således at højere grad af misbilligelse (eller lavere grad af accept) er forbundet med lavere alkoholforbrug (7, 14, 17-20). Dog fandt et af studierne kun en signifikant sammenhæng mellem misbilligelse og risiko for jævnlig fuldskab blandt pigerne, ikke blandt drengene (17). 4 af studierne målte misbilligelse/accept af alkohol ift. forældrenes eget barn (14, 18-20), mens der i 2 studier blev spurgt mere generelt til forældrenes misbilligelse/accept af børn og unges alkoholforbrug (7, 17). Disse studier var samtidig de eneste, der spurgte forældrene og ikke børnene, når de skulle måle misbilligelse/accept.

Opsamling

- Forskning viser, at forældres misbilligelse eller accept af børn og unges alkoholforbrug (typisk ift. deres eget barn) er en prædiktor for deres barns senere forbrug.
- Børn, der oplever deres forældre som misbilligende ift. alkohol i ungdomsårene, drikker mindre end andre børn senere i ungdommen. Det er uklart, om misbilligelse også er forbundet med senere debut.

Forældres misbilligelse/accept af børns/unges alkoholforbrug					
Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Ryan et al., 2010, Review af prospektive studier (3).	13 prospektive studier (i alt var der 77 studier i reviewet, hvor 13 handlede om forældres misbilligelse af unges alkoholforbrug.	Forældres misbilligelse af unges alkoholforbrug (evt. ift. deres eget barn).	Debutalder. Senere forbrug.	Forskelligt.	<p>Alkoholdebut: 3 studier fandt, at unge, hvis forældre misbilliger, at der drikkes i ungdomsårene, har en senere alkoholdebut. 2 studier fandt ingen sammenhæng, og 1 studie havde inkonsistente resultater.</p> <p>Senere forbrug: 7 studier fandt, at forældres misbilligelse af unges alkoholforbrug er associeret med et nedsat alkoholforbrug i ungdomsårene. 3 studier fandt ingen sammenhæng mellem forældres misbilligelse og barnets alkoholforbrug. Et enkelt studie havde alkoholrelaterede problemer som udfald og fandt ingen sammenhæng med familiens holdninger.</p> <p>På den baggrund vurderer forfatterne, at der ikke er klar evidens for, om forældres misbilligelse har sammenhæng med debutalder, men at der er evidens for, at misbilligelse er forbundet med lavere alkoholforbrug.</p>

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Turrissi, R. et al, 2010, USA Prospektivt studie (20).	446 førsteårs-studerende på universitetet fulgt fra lige inden de startede på universitet til 2. semester (men alkoholforbrug allerede målt på 1. semester).	Forældres accept (approval) målt ved spørgsmålet "Hvad ville dine forældre føle, hvis du drak 1-2 genstande næsten hver dag?" med 5 svarmuligheder (fra "meget negative" til "meget positive").	Hyppighed af alkoholinntag (fra "aldrig" til "3 eller flere genstande om dagen"). Hyppighed af fuldskab den seneste måned (fra "0" til "15 gange eller mere"). Maksimalt alkoholinntag ved en enkelt lejlighed den seneste måned (fra "0" til "8 eller mere").	Det er uklart, om det er justeret i analyserne.	Forældres accept ved baseline var en signifikant prædiktør for forældres accept i det efterfølgende semester, som var signifikant associeret med de unges alkoholforbrug (tværsnit). (Mindre accept forbundet med mindre alkohol).

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Martino, S. C. et al. 2009, USA Prospektivt studie (19).	5.591 7-11 classes skoleelever (opfølgning løbende, seneste som 19-årige).	Forældres misbilligelse målt ved 3 spørgsmål: "Hvordan ville dine forældre føle, hvis de fandt ud af, at du nogle gange drikker alkohol?" (1 de øvrige 2 spørgsmål var alkohol skiftet ud med rygning og hash). Dette mål prædikterede alkoholforbruget likeså godt eller bedre end det ene spørgsmål om alkohol alene.	I 8-11. klasse målt ved spørgsmålet "Hvor mange gange har du drukket 3 eller flere genstande inden for det sidste måned?". Som 19-årige målt ved spørgsmålet "Hvor mange gange har du drukket 5 eller flere genstande inden for den sidste måned?". Undersøgte udviklingen.	Køn, etnicitet, familiestruktur.	Børn, der havde forømmelse af, at deres forældre opretholdt en stærk misbilligelse af alkoholrygning/hash over opfølgningsperioden, var markant mere tilbøjelige til at afstå fra et stort alkoholforbrug, end børn, hvis forældre blev mindre misbilligende over tid (eller generelt havde et lavere niveau af misbilligelse).
		Undersøgte udviklingen.			

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Mares, S. H. et al. 2011, Holland Prospektivt studie (7).	388 college-studerende, fulgt i knap 2 år (baseline lige inden de startede på college).	Forældres misbilligelse af heavy drinking (storforbrug/ binge) målt ved 4 udsagn (f.eks. Hvordan ville dine forældre have det, hvis du drak 5 eller flere genstande 1 eller 2 gange hver weekend?), 3 svarmuligheder (fra "approve" til "disapprove"). Målt ved baseline.	Alkoholindtag på en typisk uge. Hyppighed af binge-druk (5 genstande eller flere ved én lejlighed) på en typisk 2-ugers periode. Alkoholrelaterede problemer inden for de seneste 6 mdr. (ved baseline: det seneste år) målt ved 24 udsagn om bl.a. tømmermænd, spritkørsel og uønsket sex. Målt både ved baseline og 2 opfølgninger.	Det er uklart, om der er justeret i analyserne.	Hvis forældrene var misbilligende ift. heavy drinking, var der mindre risiko for, at deres børn begyndte at bingedrikke eller oplevede en stigning i alkoholrelaterede konsekvenser gennem opfølgningstiden. De øvrige udfald viste også, at misbilligelse generelt er forbundet med mindre alkohol, men disse fund var ikke signifikante.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Strandberg et al., 2014, Sverige, Prospektivt studie (17).	1.752 børn og deres forældre, fulgt fra børnene gik i 7. klasse og 2½ år frem.	Forældrenes misbillige var inddelt i 2 kategorier (striks vs. tilladende), baseret på, hvilket af 4 udsagn, de var mest enige i. Hvis de var mest enige i udsagnet "Et barn på vores søns/datters alder er alt for ungt til overhovedet at drikke alkohol. Vi synes det er åbenlyst, at unge under 18 år ikke skal beskæftige sig med alkohol", kom de i kategorien "striks". Hvis de var mest enige i et af de 3 andre udsagn, kom de i kategorien "tilladende" (herunder var f.eks. udsagnet "Det er naturligt for børn på vores søns/datters alder at være nysgerrige efter at prøve alkohol. Vi stoler på, at vores søn/datter drikker ansvarligt").	Om barnet nogensinde havde været fuld (ja/nej). Hyppighed af fuldskab inden for seneste måned inddelt i "ikke fuld jævnligt" (0-1 gange) og "fuld jævnligt" (2 gange eller flere). Rapporteret af barnet, målt løbende.	Forældres uddannelsesniveaue, mors etnicitet, i hvor høj grad forældrene kontrollerede barnet, varme fra forældrenes side, udskaenkning af alkohol derhjemme.	For drengene var der ingen sammenhæng mellem misbilligelse ved baseline og fuldskab ved opfølgningen 2½ år efter – hverken ift. fuldskab nogensinde eller jævnlig fuldskab. For pigerne var misbilligelse ved baseline forbundet med nedsat risiko for jævnlig fuldskab ved opfølgningen 2½ år efter (signifikant) – men ikke med fuldskab nogensinde. Tendenserne, for både drenge og piger, pegede dog konsekvent i retning af, at misbilligelse var forbundet med mindre fuldskab.
		Målt ved baseline.			

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Kelly et al., 2011, Australien, Prospektivt studie (18).	855 børn, fulgt fra de var 10/11 år og ca. 4 år frem.	Forældres misbilligelse målt ved spørgsmålene "Hvor forkert ville dine forældre føle at det var, hvis du drak øl eller vin jævnligt?" og "Hvor forkert ville dine forældre føle at det var, hvis du drak spiritus jævnligt?" (Svarmuligheder fra "slet ikke forkert" til "meget forkert").	Alkoholforbrug målt ved hvor mange gange børnene havde drukket alkohol inden for det seneste år (kategorier fra "ingen gange" til "40 eller mere"). Målt årligt gennem opfølgningstiden.	Alder, karaktertrækket sensationssøgende", familiestruktur, socioøkonomisk status, hvor tæt knyttet barnet er til hhv. mor og far, konflikter i familien, vennernes alkoholforbrug.	Forældres misbilligelse prædikterede signifikant lavere forbrug. Denne sammenhæng var stærkest for drengene (og var kun svag for pigerne).
		Målt ved baseline og årligt under opfølgningen (bortset fra sidste opfølgning).			

5. Kommunikation om alkohol

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et review fra 2010, hvor der indgik 3 prospektive, amerikanske studier (3). Derudover blev der suppleret med senere prospektive studier – i alt 4 (9, 15, 21, 22). Gennemgangen af evidensen i det følgende bygger således på i alt 7 studier.

FORKLARING – KOMMUNIKATION OM ALKOHOL

Kommunikation om alkohol er målt på flere forskellige måder. Nogle studier måler på kommunikationens kvalitet, f.eks. om børnene føler sig mødt og forstået, når der bliver talt om alkohol. I andre studier spørges der til kommunikationens indhold, f.eks. om forældrene snakker om konsekvenser af alkohol. Endnu andre måler på kommunikationens hyppighed, dvs. hvor ofte forældre og børn taler med hinanden om alkohol.

Gennemgang af evidensen på området

Et review af 3 prospektive studier vedrørende kommunikation om alkohol fandt ikke sammenhæng mellem kommunikation og børnenes alkoholforbrug – hverken i forhold til debutalder eller senere forbrug (3). Kommunikation blev målt på forskellige måder i de 3 studier, herunder f.eks. om forældrene havde snakket om alkohols konsekvenser eller mediernes fremstilling af alkohol. Alle 3 studier var fra USA. Senere prospektive studier finder blandede resultater i forhold til, om kommunikation om alkohol er associeret med børnenes alkoholforbrug. Studierne resultater kan vanskeligt sammenlignes, da de måler på forskellige aspekter af kommunikation. Et studie fra Holland fandt (9), at højere kvalitet af kommunikationen om alkohol var forbundet med lavere alkoholindtag hos barnet, mens højere hyppighed af kommunikationen om alkohol var forbundet med højere alkoholindtag. Disse sammenhænge gjorde sig dog kun gældende i tværsnitsanalyser – der var således ingen sammenhæng mellem henholdsvis kvalitet og hyppighed af kommunikationen og barnets senere alkoholforbrug. Et andet prospektivt studie fra Holland (22) fandt, at hyppigere frekvens af alkoholspecifik kommunikation var forbundet med øget alkoholindtag senere – dog kun for drenge

med et moderat til stort forbrug. Ifølge forfatterne kan fundet muligvis skyldes, at forældrene kommunikerede med deres børn om alkohol på en ukonstruktiv måde – og forfatterne udelukker ikke, at kommunikation om alkohol kan være en god idé, hvis den foregår på en god måde. Et amerikansk studie viste (21), at kommunikationens indhold har betydning. De fandt, at negativ kommunikation (dvs. kommunikation om regler og helbreds konsekvenser) ikke var forbundet med senere alkoholforbrug, hvorimod tilladende kommunikation (dvs. accept af alkohol) var forbundet med højere forbrug senere – sammenhængen var stærkere, jo mere barnet drak i udgangspunktet. Et andet amerikansk studie fandt (15), at kommunikation om alkohols konsekvenser (f.eks. tømmermænd) var forbundet med lavere risiko for, at barnet havde drukket det seneste år ved baseline. Gennem opfølgningstiden begyndte flere børn at drikke, og kommunikationen om alkohols konsekvenser aftog generelt, men jo mindre kommunikationen om alkohols konsekvenser aftog, des mindre steg risikoen for, at barnet drak.

Opsamling

- Sammenhængen mellem kommunikationen om alkohol og børnenes forbrug er kompleks. Der er ikke noget entydigt svar på, hvad der virker ift. at begrænse børnenes alkoholforbrug.
- Forskning tyder på, at kommunikation om alkohol har betydning for børns forbrug – men det er uklart, hvordan og hvor ofte kommunikationen helst skal foregå.

Kommunikation om alkohol					
Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Ryan et al., 2010, Review af prospektive studier (3).	3 prospektive studier (i alt var der 77 studier i reviewet, men kun 3 handlede om kommunikation).	Kommunikation om alkohol (forskelligt indhold i kommunikationen).	Tidlig alkoholdebut. Senere alkoholforbrug.	Forskelligt.	Debut: 3 studier fandt ingen sammenhæng mellem kommunikation og debut. Forbrug: 2 studier fandt ingen sammenhæng mellem kommunikation og forbrug. Samlet konkluderer de, at der mangler viden på området, men at det foreløbig ikke tyder på en sammenhæng.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Van Der Vorst et al., 2010, Holland, Prospektivt studie (22).	428 13-16-årige børn, fulgt i 3 år, med målinger undervejs.	<p>Hyppighed af kommunikation om alkohol målt ved at spørge barnet hvor ofte de havde talt med deres forældre om 8 områder inden for det seneste år (herunder negative konsekvenser, modståelse af gruppepres, opfordring til at vælge ikke-drikkende venner, mediernes betydning, opfordring til ikke at drikke, fortælle barnet at det ikke må drikke, regler for brug og disciplin).</p> <p>Svarmuligheder fra aldrig til meget ofte. Samlet til én score.</p>	<p>Antal genstande om ugen.</p> <p>Rapporteret løbende.</p>	<p>Det er uklart, om der er justeret.</p> <p>Det blev undersøgt, om børnenes køn og forbrug modificerede sammenhængen.</p>	<p>Hyppigere frekvens af alkoholspecifik kommunikation (T2) var forbundet med øget alkoholinntag senere (T3) – men kun for drenge med moderat til stort forbrug.</p> <p>Der var også en sammenhæng, der gik den modsatte vej: Alkoholforbrug ved baseline (T1) var forbundet med nedsat kommunikation senere (T2).</p>

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Van den Eijnden et al., 2011, Holland, Prospektivt studie (9).	537 unge i alderen 12-15 år (fulgt 2 år frem – én opfølgingsmåling).	Kvaliteten af kommunikationen om alkohol. Målt ved 6 udsagn (f.eks. "My parents and I are interested in each other's opinion regarding alcohol use" og "if my parents and I talk about alcohol, I feel understood."), som børnene skulle angive, hvor enige de var i. Blev samlet til en score (højere score, højere kvalitet). Målt separat for moderen og faderen.	Ugentligt alkoholforbrug. Alkoholrelaterede problemer målt ved en skala med udsagn om konsekvenser oplevet ved alkoholforbrug (svar fra 0-4). Udsagn var f.eks. "pga. alkohol kunne jeg ikke lave mine lektier".	Socioøkonomisk status, køn, alder, etnisk baggrund, barnets uddannelsesniveau. I prospektive analyser desuden justeret for barnets alkoholforbrug ved baseline.	<p>Tværsnitstudie: Højere kvalitet af kommunikationen var forbundet med lavere alkoholindtag og lavere risiko for alkoholrelaterede problemer. Til gengæld var højere hyppighed af kommunikation forbundet med højere alkoholindtag og større risiko for alkoholrelaterede problemer. Fundene gjaldt både for mødre og fædre (opdelt), men var dog ikke alle signifikante.</p> <p>Prospektive fund: Hverken kvalitet eller hyppighed af kommunikationen prædikterede alkoholforbrug eller alkoholrelaterede problemer 2 år senere.</p>
		Hyppighed af kommunikation om alkohol målt ved at spørge, hvor ofte de snakkede om 8 specifikke aspekter af alkohol (f.eks. risici ved at drikke, hvad de godt kan lide ved at drikke, mængden af alkohol mv.) inden for de sidste 12 måneder. Børnene skulle angive mellem aldrig til meget ofte. Samlet til en skala-score (højere score, hyppigere kommunikation). Målt separat for moderen og faderen.			

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Reimüller et al., 2011, USA, Prospektivt studie (21).	1.511 børn og deres forældre, fulgt i 3 år (fra de var ca. 14 år). Selvom de blev fulgt i 3 år, var der dog kun ½ år mellem eksposering og udfald i analyserne – det var forskelligt fra person til person, hvornår målingerne var lavet.	Alkoholspecifik kommunikation målt ved at spørge forældrene om de nogensinde (ja/nej) havde meddelt hver af 12 specifikke udsagn ^s om alkohol. Inddelt i tilladende kommunikation (permissive, herunder accept af alkohol) og negativ kommunikation (f.eks. helbredskonsekvenser og regler).	Et samlet mål baseret på, hvor ofte de drak, havde drukket 3 eller 4 genstande på én gang, havde binge-drukket og været fulde.	Alder, køn, forældres uddannelse, familiestruktur, forældres alkoholforbrug, alkoholforbrug ved baseline, etnicitet, forældres adfærd ift. krav og lydhorhed ift. barnet.	Negativ kommunikation havde ingen sammenhæng med alkoholforbrug ½ år senere, mens tilladende kommunikation var forbundet med højere forbrug ½ år senere – men afhængigt af hvor meget barnet drak i udgangspunktet (sammenhæng var stærkere, jo mere barnet drak ved baseline).

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Zehe & Colder, 2014, USA, Prospektivt studie (15).	378 børn i alderen 10-13 ved baseline fulgt i ca. 2 år.	Kommunikation om alkohols konsekvenser målt ved en skala med 8 udsagn. Børnene skulle angive, om forældrene kommunikerede om disse (f.eks. "alkohol kan give dig tømmermænd").	Alkoholforbrug det seneste år (kategorierne var "0", "1-3" og "3 eller flere").	Det er uklart, om der er justeret i analyseme.	Kommunikation om alkohols konsekvenser var forbundet med lavere risiko for, at barnet havde drukket det seneste år ved baseline. Kommunikationen om alkohols konsekvenser aftog over tid (efterhånden som børnene blev ældre) og alkoholforbruget steg over tid. Men jo mindre kommunikation om alkohols konsekvenser aftog, des mindre steg risikoen for, at barnet drak. Forfatterne konkluderer på den baggrund, at kommunikation om alkohols konsekvenser muligvis kan forebygge alkoholforbrug hos unge teenagere. Det er dog muligt, at sammenhængen går den anden vej (at alkoholforbruget påvirker kommunikationen).

- 5
- 1) If he/she ever wants to try a drink, he/she should talk with you first 2) If he/she ever wants to try a drink, he/she can have sips of a drink at home in front of you
 - 3) Under some circumstances, it's okay to have sips of a drink, like with parents or for special family occasions 4) He/she cannot ride with someone who has been drinking 5) He/she cannot drink and drive when he/she is old enough to drive 6) He/she should call home to be picked up if he/she does drink 7) If or when he/she does drink, he/she should drink responsibly 8) In your family, drinking is not acceptable 9) Drinking in moderation is okay 10) Drinking is not healthy 11) Drinking can lead to alcoholism 12) Drinking can cause loss of control

6. Generel kommunikation

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et systematisk review fra 2010 (3), der inddrog 7 prospektive studier om den generelle kommunikations betydning for børnenes alkoholforbrug. Der blev kun fundet et senere prospektivt studie (20). Samlet bygger nedenstående gennemgang således på 8 studier.

FORKLARING – GENEREL KOMMUNIKATION

Generel kommunikation dækker over kommunikation mellem forældre og barn, der ikke specifikt vedrører alkohol. Eksempelvis om barnet føler, at det kan snakke frit med sine forældre om dagligdags aktiviteter såvel som følelsesmæssige emner. Måles oftest ift. kvalitet (f.eks. barnets tilfredshed med kommunikationen), men kan også måles ift. hyppighed.

Gennemgang af evidensen på området

I et review af 7 prospektive studier (3) fandt forfatterne, at god kommunikation (typisk defineret ved at barnet oplevede kommunikation som værende af høj kvalitet) mellem forældre og barn var forbundet med senere alkoholdebut og lavere alkoholforbrug. Alkoholforbrug var målt på forskellige måder. Kommunikation var primært målt ved barnets oplevelse og tilfredshed med kommunikation. Et enkelt studie af studierne i reviewet målte på kommunikationens hyppighed og fandt, at hyppig kommunikation var forbundet med senere alkoholdebut. Af de 7 studier – der indgik i reviewet – stammede 6 fra USA, mens et enkelt var fra Storbritannien. I modsætning til reviewets fund, der langt overvejende viser en beskyttende effekt af god kommunikation, har et senere studie fra USA ikke fundet nogen sammenhæng mellem kommunikation og barnets alkoholforbrug (20). Forfatterne til dette studie var inde på, at børnene er flyttet hjemmefra for at gå på universitetet, og at den manglende sammenhæng derfor måske kan skyldes, at kommunikationen med forældrene ikke er så afgørende længere.

Opsamling

- Forskning tyder på, at god kommunikation – dvs. kommunikation hvor barnet kan snakke frit med sine forældre og føler sig forstået – er forbundet med lavere alkoholforbrug hos barnet.
- Det er uklart, om god kommunikation også er forbundet med senere alkoholdebut, idet der mangler forskning på området.
- Det er uklart, om kommunikationens hyppighed har nogen betydning for barnets alkoholforbrug.

Generel kommunikation					
Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Ryan et al., 2010, Review af prospektive studier (3).	7 prospektive studier (i alt var der 77 studier i reviewet, men kun 7 handlede om generel kommunikation).	<p>Generel kommunikation, herunder primært kommunikationskvalitet, men også målt på hyppigheden.</p> <p>Oftest er kvaliteten målt ved at spørge, hvordan barnet oplever kommunikation (f.eks. om man kan snakke frit og åbent, forældrene er forstående etc.).</p>	<p>Tidlig alkoholdebut.</p> <p>Senere alkoholforbrug.</p>	Forskelligt.	<p>Debut: 2 studier viste, at henholdsvis god og hyppig kommunikation var forbundet med senere alkoholdebut. 1 studie fandt ingen sammenhæng.</p> <p>Forbrug: 4 studier viste, at god kommunikation var forbundet med lavere alkoholforbrug. 1 studie fandt ingen sammenhæng.</p> <p>Samlet konkluderer de i reviewet, at god kommunikation er associeret med senere debut og lavere forbrug senere.</p>

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Turrisi & Ray, 2010, USA, Prospektivt studie (20).	446 førsteårsstuderende på universitetet, fulgt fra lige inden de startede på universitet til 2. semester (men alkoholforbrug allerede målt på 1. semester).	Kommunikation målt ved en skala bestående af 4 udsagn, herunder f.eks. "Min mor/far giver mig nyttige råd, når vi snakker om vigtige emner" og "Når jeg har brug for råd om noget vigtigt, går jeg til min mor/far". Børnene skulle angive grad af enighed ift. disse udsagn for både deres mor og far. Svarene blev slået sammen til én samlet forældre-kommunikations-score.	Hyppighed af alkoholinntag (fra "aldrig" til "3 eller flere genstande om dagen"). Hyppighed af fuldskab den seneste måned (fra "0" til "15 gange eller mere"). Maksimalt alkoholinntag ved en enkelt lejlighed den seneste måned (fra "0" til "8 eller mere").	Det er uklart, om det er justeret i analyseme.	Ingen sammenhæng mellem kommunikation og barnets alkoholforbrug.

7. Forældrestil

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et review (1), der dækkede perioden 1995-2012 og inddrog 16 studier, herunder både prospektive og tværnsnitsstudier. Derudover er 2 senere prospektive inddraget (5, 23). I alt bygger nedenstående gennemgang således på 18 studier.

FORKLARING – FORÆLDRESTIL

Forældrestil er en betegnelse for, hvordan forældrenes generelle ”opdragsstil” er. At den er generel indebærer, at den ikke specifikt vedrører forældrenes adfærd eller holdninger ift. alkohol.

Forældrestil kan måles og inddeles på flere måder, men oftest inddeles den i 4 kategorier baseret på graden af strenghed og varme (1). Ved strenghed forstås bl.a., i hvilken grad forældrene stiller krav til barnet, opstiller regler og kontrollerer barnets adfærd, mens der ved varme bl.a. forstås, i hvilken grad forældrene udviser accept, lytter og involverer sig i barnet. Typerne er karikaturer – dvs. at de repræsenterer yderligheder, og de færreste forældre vil være rene eksempler på eksempelvis den autoritære stil.

De 4 typer er således (1)⁶:

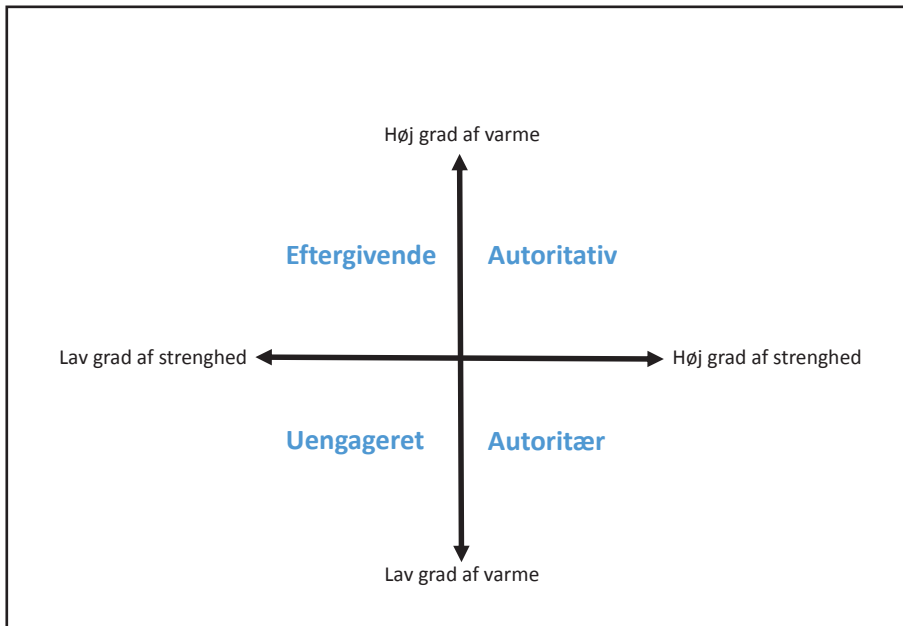
1. Autoritær (authoritarian): Høj grad af strenghed, lav grad af varme. Denne forældretype stiller høje krav til barnet og forsøger at kontrollere dets adfærd, gerne med forbud og straf.
2. Autoritativ (authoritative): Høj grad af strenghed, høj grad af varme. Denne type forælder sætter klare grænser og også gerne regler, men de forklarer hvorfor og lytter også til deres barns synspunkter. Samtidig anerkender de barnet og støtter det.

6 De danske begreber er vores oversættelse af de engelske begreber, som er angivet i parentes.

3. Uengageret (uninvolved/neglectful): Lav grad af strenghed, lav grad af varme. Denne type af forældre har ingen særlige forventninger eller krav til deres børn, og de viser ikke interesse for dem.
4. Eftergivende (permissive/indulgent): Lav grad af strenghed, høj grad af varme. Denne type forældre undgår forbud og straf, og de forklarer altid deres regler og principper, samtidig med at de accepterer barnets opførsel i meget vid udstrækning. De indgår gerne kompromisser med deres børn.

Nedenstående figur viser de 4 forældrestile med strenghed ud af X-aksen og varme op ad Y-aksen.

Figur 2. Forældrestil

Gennemgang af evidensen på området

Reviewet inddrog 16 studier (8 prospektive og 8 tværsnitsstudier), der undersøgte sammenhængen mellem forældrestil og børns alkoholforbrug (1). Halvdelen af studierne var fra USA, mens de øvrige var fra forskellige europæiske lande, herunder Island og Norge. Forældrestilen blev målt på forskellige måder, men hovedparten holdt sig til kategoriseringen i autoritativ, autoritær, tilladende og evt. også uengageret. Hovedparten af studierne fandt, at en autoritativ forældrestil – dvs. hvor anerkendelse og varme kombineres med en hvis grad af krav og kontrol – er optimal ift. at begrænse børnenes alkoholforbrug. Den tilladende forældrestil så også ud til at fungere godt ift. alkoholforebyggelse, mens den autoritære og den uengagerede var mindre gode.

I overensstemmelse med reviewets fund har et amerikansk studie fra 2012 (23) fundet, at autoritativ forældrestil hos moderen var forbundet med signifikant lavere risiko for fuldskab det seneste år, sammenlignet med uengageret forældrestil. De fandt desuden, at ikke kun barnets egen mors forældrestil, men også vennens mors forældrestil havde betydning for barnets alkoholindtag – hvis vennens mor havde en autoritativ forældrestil, havde barnet mindre risiko for fuldskab og bingedruk. Dette holdt, selvom man tog højde for barnets egen mors forældrestil. Noget af sammenhængen kunne forklares af barnets vens alkoholforbrug, men ikke den hele. I kontrast til disse fund fandt et andet amerikansk studie ikke signifikant sammenhæng mellem forældrestil og barnets alkoholforbrug i de overordnede analyser (5).

Opsamling

- Forskning viser, at børn, hvis forældre udviser varme og anerkendelse kombineret med rammer og forventninger til dem, drikker mindre end børn, hvis forældre er enten strikse og kontrollerende eller uengagerede i deres barn.
- Der er god evidens for, at autoritativ og tilladende forældrestil er bedre end autoritær og uengageret ift. alkoholforebyggelse.
- Det er uklart, om den tilladende og den autoritative forældrestil er lige gode ift. alkoholforebyggelse.
- Forskningen har ikke belyst, om forældrestilene spiller sammen – om det f.eks. har nogen betydning, hvis barnets forældre har forskellige stile.

Forfatter, år, land, type	Forældrestitil			
	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering
Cablová et al., 2014, Review af prospektive og tværsnitstudier (1).	<p>Review af 16 studier publiceret m. 1995 og 2012. Kun studier på engelsk og fra Europa eller USA var medtaget.</p> <p>I alt 8 studier fra USA, de øvrige 8 var fra Frankrig, UK, Spanien, Norge, Finland, Island, Ungarn.</p>	<p>Forældrestitil målt på lidt forskellig måde, men de fleste studier bruger inddelingen i autoritativ (sætter klare grænser og regler, men forklarer hvorfor, lytter til og anerkender barnet), autoritær (striks, krævende, forbud, straf), og overbærende (få krav, kærlig, undgår forbud og straf, kompromissøgende, tolererer deres børns opførsel også når den er upassende), evt. med uengageret også (hverken kærlig eller krævende, ingen forventninger til barnet, ingen interesse) – andre gør også på en anden måde.</p>	<p>Alkoholforbrug – det er ikke specificeret, hvordan de enkelte studier har målt det.</p>	<p>Forskellig.</p>
			<p>De fleste af de gennemgåede studier viste, at autoritativ forældrestitil var beskyttende ift. børnenes alkoholforbrug. Ligeledes var tilladende forældrestitil god (det fremgår ikke, om den var ligeså god). Autoritær og uengageret var dårligst ift. alkoholforebyggelse.</p> <p>Fundene er dog ikke fuldstændigt konsistente.</p> <p>Konkluderer, at den autoritative forældrestitil ser ud til at være beskyttende ift. børnenes alkoholforbrug.</p>	

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Shakya et al., 2012, USA, Prospektivt studie (23).	1.386 skoleelever (dog lidt uklart – måske er der flere) fulgt i 1-2 år ca.	Forældrestilen hos egen mor samt vens mor målt ved varme-skala og kontrol-skala, og inddelt i: Autoritativ: Både varm og striks Autoritær: Striks, men ikke varm Overbærende (Indulgent): Varm, men ikke striks Uengageret (Neglectful): Hverken varm eller striks.	Fuldskab seneste år (j/n). Binge-druk seneste år (j/n).	Alder, etnicitet, køn, socioøkonomi mv. Derudover – afhængigt af analyseerne – kontrol for: vens fuldskab og binge-druk, egen fuldskab og binge-druk, forældrestil hos egen mor og vens mor.	Autoritativ forældrestil hos egen mor forbundet med 57 % lavere risiko for fuldskab seneste år (OR=0.43, CI 95% 0.23:0.80, p=0.02), sammenlignet med børn, hvis mor havde en uengageret forældrestil. Lignende fund ift. binge-druk, men ikke signifikant. Øvrige estimaterne tyder på, at uengageret forældrestil er værre end de øvrige. Autoritativ forældrestil hos vens mor forbundet med 40 % lavere risiko for fuldskab (0.60; 0.41-0.89) og 38 % lavere risiko for binge-druk (OR=0.62, 0.41:0.95, p=0.03) det seneste år. Autoritær forældrestil hos vens mor forbundet med 34 % lavere risiko for binge-druk (OR=0.66, 0.46-0.94, p=0.02), men ikke med fuldskab. Sammenhængene mellem venners mødres forældrestil og barnets binge-druk og fuldskab blev markant mindre stærk, når der blev kontrolleret for vennens fuldskab og binge-druk – men forfatterne konkluderer stadig, at hovedparten af venners forældres indflydelse er direkte.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Armstrong et al., 2014, USA, Prospektivt studie (5).	374 børn og deres forældre, fulgt fra børnene var 4 år til de gik i 11/12. klasse.	<p>Autoritær forældrestil målt ved 7 udsagn, herunder "jeg tillader ikke mit barn at stille spørgsmål ved mine beslutninger" og "jeg mener, at skæld ud og kritik får mit barn til at forbedre sig".</p> <p>Autoritativ forældrestil målt ved 7 udsagn, herunder "jeg opfordrer mit barn til at være nysgerrig, udforske og stille spørgsmål ved ting" og "jeg taler med mit barn og prøver at finde fælles forståelse, når han/hun ikke opfører sig ordentligt".</p> <p>Svarmulighederne gik fra "ekstremt usandt" til "ekstremt sandt".</p> <p>Forældrene fik en score for hver af de 2 forældrestile.</p> <p>Rapporteret af forældrene og målt flere gange gennem barndommen (da barnet var 4 år, samt i 3., 7. og 9. klasse).</p>	<p>Drukket alkohol nogensinde (ja/nej).</p> <p>Typisk antal drinks indtaget pr. drikkelejlighed inden for den seneste måned (5 svarmuligheder fra "jeg drikker ikke alkohol" til "5 drinks").</p> <p>Målt i 9., 10., 11. og 12. klasse.</p>	<p>Køn, disinhibition (barnets aktivitetsniveau – f.eks. om det løber fra rum til rum, har svært ved at sidde stille mm.), forældres alkoholforbrug, interaktioner mellem variablene.</p>	<p>Overordnet var der ingen signifikante sammenhænge mellem hverken autoritær eller autoritativ forældrestil og barnets alkoholforbrug. Dog var der tegn på, at forældrestilen kunne have en betydning i de analyser, der var opdelt på barnets grad af disinhibition – resultaterne er dog for komplekse til et kort resume.</p>

8. Monitorering

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et review fra 2010, der dækkede perioden 1980-2009 og inddrog i alt 22 prospektive studier (3). Senere prospektive studier blev inddraget – i alt 4 (8, 14, 20, 24). Således bygger gennemgangen af evidensen i det nedenstående på i alt 26 studier.

FORKLARING – MONITORERING

Med monitorering menes, hvor stor viden forældrene har om, hvor deres børn opholder sig, hvem de er sammen med, og hvad de laver.

Gennemgang af evidensen på området

Reviewet fra 2009 fandt overordnet set, at større grad af monitorering er forbundet med senere alkoholdebut og lavere alkoholforbrug i ungdommen (3). Der var dog også nogle af de inddragne studier, der ikke fandt sammenhæng mellem monitorering og hhv. debut og forbrug. Overordnet set bekræfter senere publicerede studier reviewets fund. 3 prospektive studier fra USA fandt, at forældremonitorering er forbundet med lavere alkoholforbrug (14, 20, 24). Det ene viste f.eks., at højere grad af monitorering i 9. klasse prædikterede lavere risiko for at have drukket sig fuld inden for den seneste måned i 10. klasse, efter justering for alkoholforbrug i 9. klasse (24). Et norsk studie med over 2.000 unge (8), fulgt i 13 år fra de var ca. 15 år, fandt derimod ikke sammenhæng mellem monitorering og senere alkoholforbrug (i 28-års alderen). Der var dog en stærk korrelation mellem monitorering og alkoholforbrug i 17-års alderen (tværsnitstudie). Fraværet af sammenhæng i 28-års alderen kan ifølge forfatterne skyldes, at monitorering mister sin betydning, efterhånden som de unge kommer op i 20'erne og bliver frigjorte fra deres forældre.

Opsamling

- Forskning tyder på, at forældremonitorering – dvs. at forældrene ved, hvor barnet er, hvem det er sammen med, og hvad det laver – er forbundet med senere alkoholdebut og lavere alkoholforbrug i ungdomsårene.

Monitorering					
Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund
Ryan et al., 2010, Review af prospektive studier (3).	22 prospektive studier (i alt var der 77 studier i reviewet, hvor 22 handlede om monitorering).	Forældremonitorering (om forældrene eksempelvis ved, hvor deres børn opholder sig, hvem de er sammen med, og hvad de laver).	Debut alder og senere alkoholforbrug.	Forskellig.	Debut: 6 studier fandt, at forældremonitorering var associeret med en senere alkoholdebut. 4 studier fandt ikke sammenhæng. Forbrug: 9 studier fandt, at forældremonitorering var associeret med lavere alkoholforbrug. 5 studier fandt ikke sammenhæng. Samlet konkluderer reviewet, at der er evidens for, at monitorering er forbundet med senere debut og lavere alkoholforbrug i ungdommen.
Walls. et al., 2009, USA Prospektivt studie (14).	388 college-studerende, fulgt i knap 2 år (baseline lige inden de startede på college).	Børnene rapporterede, i hvor høj grad forældrene forsøgte at vide og reelt vidste, hvor børnene befinder sig om aftenen/natten, hvad de laver i fritiden, og hvor de tager hen efter skole. Rapporteret ved baseline.	Alkoholinddag på en typisk uge. Hyppighed af binge-druk (5 genstande eller flere ved én lejlighed) på en typisk 2-ugers periode. Alkoholrelaterede problemer inden for de seneste 6 mdr. (ved baseline: det seneste år) målt ved 24 udsagn om bl.a. tommermænd, spritkørsel og uønsket sex. Målt både ved baseline og 2 opfølgninger.	Det er uklart, om der er justeret i analyseme.	Studerende, der oplevede høj forældremonitorering, var mindre tilbøjelige til at opleve alkoholrelaterede problemer og til at øge hyppigheden af binge-druk over tid. Høj forældre-monitorering var samtidig associeret med lavere risiko for at begynde at drikke eller begynde at binge-drikke, men disse fund var ikke signifikante.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Cleveland et al., 2012, USA, Prospektivt studie (24).	Over 7.000 elever fulgt 1 år (fra 9. til 10. klasse = 15-16 år).	Monitorering målt ved 5 udsagn, herunder "gennem dagen, ved mine forældre hvor jeg er" og "mine forældre ved, hvem jeg er sammen med, når jeg ikke er hjemme", hvor børnene skulle erklære, hvor godt det passede. Rapporteret i 9. klasse.	Drukket alkohol seneste måned (ja/nej). Fullt seneste måned (ja/nej). Rapporteret i 10. klasse.	Køn, alkoholforbrug i 9. klasse, forældreadfærd (inkonsistent disciplin og inddragelse af barnet).	Højere grad af monitorering i 9. klasse prædikterede lavere risiko for at have drukket alkohol den seneste måned og for at have været fuld den seneste måned i 10. klasse. Forfatterne fandt desuden tegn på, at sammenhængen mellem forældremonitorering og alkoholforbrug var stærkere, jo højere grad af forældremonitorering der var blandt børnenes venner.
Turrissi & Ray, 2010, USA, Prospektivt studie (20).	446 første-årsstuderende på universitetet, fulgt fra lige inden de startede på universitet til 2. semester (men alkoholforbrug allerede målt på 1. semester).	Børnene blev spurgt, om forældrene vidste, hvor børnene er gennem dagen, om aftenen, og hvad de laver i fritiden. Det er uklart, om det er forældrenes ønske om at vide det eller deres reelle viden, der måles på.	Hyppighed af alkoholinntag (fra "aldrig" til "3 eller flere genstande om dagen"). Hyppighed af fuldskab den seneste måned (fra "0" til "15 gange eller mere"). Maksimalt alkoholinntag ved en enkelt lejlighed den seneste måned (fra "0" til "8 eller mere").	Det er uklart, om det er justeret i analyserne.	Monitorering ved baseline var en signifikant prædiktør for monitorering i det efterfølgende semester, og monitorering var signifikant associeret med de unges alkoholforbrug (tværsnit). Forfatterne konkluderer på den baggrund, at fortsat monitorering er vigtig, også når børnene begynder på universitetet.

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponerings	Udfald	Justering	Hovedfund
Pedersen & von Soest, 2013, Norge, Prospektivt studie (8).	2.258 norske elever, fulgt i 13 år fra de var gennemsnitlig 15 år (opfølgning da de var gennemsnitlig 17 og 28 år).	Monitorering målt ved 6 spørgsmål om både normer og viden om børnene. Rapporteret af børnene.	Antal genstande inden for de sidste 4 uger. Hyppighed af fuldskab det seneste år.	Prospektive analyser justeret for 1) alder og køn, 2) alder, køn, forældres alkoholforbrug, venners alkoholforbrug mv. 3) samme som 2 samt alkoholforbrug som 17-årig.	Ikke sammenhæng mellem monitorering og senere alkoholforbrug (som 28-årig). Det kan ifølge forfatterne skyldes, at monitorering mister sin betydning, når børnene bliver ældre (forfatterne så en stærk korrelation mellem monitorering og alkoholforbrug i 17-års alderen).

9. Støtte

Udvælgelse af studier

Der blev taget udgangspunkt i et systematisk review (3), der gennemgik 16 prospektive studier om sammenhængen mellem støtte fra forældrene og børnenes alkoholforbrug. Derudover blev senere prospektive studier medtaget – i alt 3 (8, 25, 26). Gennemgangen af evidensen nedenfor er således baseret på i alt 19 prospektive studier.

FORKLARING – STØTTE

Støtte vedrører, om, og i hvilken grad, forældrene hjælper, rådgiver og accepterer deres barn. Oftest rapporteres det af barnet – dvs. det er barnets oplevelse af, om forældrene er støttende

Gennemgang af evidensen på området

Det systematiske review (3) fandt ingen sammenhæng mellem støtte og alkoholdebut, hvilket var baseret på 3 prospektive studier fra USA. Til gengæld fandt reviewet god evidens for, at høj grad af støtte fra forældrene var forbundet med lavere alkoholforbrug hos børnene senere hen, selvom der dog også var nogle studier, der ikke fandt nogen sammenhæng. Studierne var primært fra USA, men Finland, Holland og Storbritannien var også repræsenteret. Støtte blev målt på lidt forskellige måder, men oftest ved at spørge til barnets oplevelse af forældrene, herunder om de f.eks. var kærlige, stolte af barnet, accepterende mv. Senere studier tyder ligeledes til en hvis grad på, at oplevet støtte fra forældrene er forbundet med lavere alkoholforbrug hos børnene (8, 25, 26) – men evidensen er ikke entydig. I et norsk prospektivt studie med over 2.000 elever, fulgt fra de var ca. 15 år, var støtte fra moderen en signifikant prædikator for alkoholforbruget som 28-årig – men dog ikke for hyppigheden af fuldskab. Støtte fra faderen var ikke en prædikator for senere alkoholforbrug, når der blev taget højde for potentielle confoundere (8).

Opsamling

- Forskning tyder på, at børn, der oplever deres forældre som støttende, drikker mindre end børn, der ikke i samme grad oplever deres forældre som støttende.

Støtte						
Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksposering	Udfald	Justering	Hovedfund	
Ryan et al., 2010, Review af prospektive studier (3).	16 prospektive studier (i alt var der 77 studier i reviewet, hvor 16 handlede om støtte).	Støtte.	Tidlig alkoholdebut. Senere alkoholforbrug.	Forskellig.	Alkoholdebut: Ingen sammenhæng mellem støtte og alkoholdebut – baseret på 3 studier. Alkoholforbrug: Støtte forbundet med lavere alkoholforbrug. 9 studier fandt en sådan sammenhæng – om end 4 af dem kun fandt den i visse undergrupper – mens 5 studier ikke fandt nogen sammenhæng mellem støtte og alkoholforbrug.	
Andrade, 2013, USA, Prospektivt studie (25).	2.205 elever, fulgt i ca. 6 år (tidlig teenagealder ved baseline). Hovedparten af populationen var fra lavindkomst-familier.	Støtte fra familien var målt ved en skala med 6 udsagn/items. Inddelt i lav, medium og høj grad af støtte.	Drukket alkohol det seneste år (ja/ne) – målt ved baseline, midtvejs og til sidst.	Etnicitet, køn, socioøkonomisk status, venners indflydelse, sensationssøgende karaktertræk, religiøsitet.	Stærk sammenhæng mellem støtte og alkoholforbrug ved baseline. Børn, der oplevede lav eller moderat støtte fra forældrene, havde signifikant højere risiko for at have drukket det seneste år, end børn, der oplevede høj støtte (tværsnit). Også på længere sigt så støtte ud til at være beskyttende ift. om børnene drak alkohol, selvom børn med medium eller høj grad af støtte i nogen grad indhentede (ift. om de havde drukket alkohol) børnene, der oplevede lav grad af støtte.	

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponering	Udfald	Justering	Hovedfund
Pedersen & von Soest, 2013, Norge, Prospektivt studie (8).	2.258 norske elever, fulgt i 13 år fra de var gennemsnitlig 15 år (opfølgning da de var gennemsnitlig 17 og 28 år).	Støtte fra forældrene var rapporteret af børnene. Blev målt ved 4 udsagn, der bl.a. dækkede over situationer, hvor børnene følte sig nedtrykte.	<p>Antal genstande inden for de sidste 4 uger.</p> <p>Hyppeghed af fuldskab det seneste år.</p>	<p>Prospektive analyser justeret for 1) alder og køn, 2) alder, køn, forældres alkoholforbrug, venners alkoholforbrug mv., 3) samme som 2 samt alkoholforbrug som 17-årig.</p>	<p>Støtte fra mor var en signifikant prædikator for antal genstande inden for sidste 4 uger som 28-årig – uanset graden af justering. Støtte fra mor var ligeledes en signifikant prædikator for fuldskab som 28-årig, men ikke når der blev justeret for mere end alder og køn. Støtte fra far var kun en signifikant prædikator for antal genstande inden for sidste 4 uger og fuldskab i modellen med kontrol for alder og køn – sammenhængen forsvandt ved kontrol for øvrige variable.</p> <p>Sammenhængen mellem støtte og alkoholforbrug var stærkere i 17-års alderen (tværsnitstudie). Forfatterne er inde på, at det kan skyldes, at forældre har større indflydelse, når børnene er i teenagealderen, end når de er i slutningen af 20'erne.</p>

Forfatter, år, land, type	Antal (n)	Eksponerering	Udfald	Justering	Hovedfund
Cordova et al., 2014, USA, Prospektivt studie (26).	850 børn i risiko for at droppe ud af skolen (gennemsnitlig 15 år ved baseline), fulgt i ca. 1½ år (uklart hvornår de har målt udfald).	Skala, der måler følelsesmæssig støtte, moralsk støtte og problemløsning. Indeholdt 5 udsagn, herunder "I rely on my mother/father for moral support" og "My mother/father enjoys hearing what I think" (svar fra "not true" til "very true"). Målt 4 gange og derfor inddelt ud fra udviklingen i støtte: 1) Lav-stabil, 2) Lav-stigende, 3) Høj-aftagende, 4) Høj-stigende.	Drukket alkohol inden for den seneste måned (ja/ne). Drukket 5 eller flere genstande ved én lejlighed (binge-druk) inden for de sidste 2 uger (ja/ne).	Køn, etnicitet, socioøkonomisk status.	Alkohol inden for seneste måned: Høj-aftagende og høj-stigende støtte var forbundet med større risiko for at have drukket alkohol inden for den seneste måned, end den lave-stabile. Den høje-aftagende var desuden forbundet med lavere risiko for at have drukket, end den høje-stigende. Binge-druk inden for seneste 2 uger: Høj og stigende forældre-støtte var forbundet med nedsat risiko for at have binge-drukket. Høj-aftagende forældre-støtte var f.eks. forbundet med større risiko for binge-druk end høj-stigende. Forfatterne er forundrede over, at høj og stigende støtte var forbundet med øget risiko for at drikke inden for den seneste måned. De har forskellige forklaringer på dette fund, bl.a. at vel fungerede familier med høj grad af støtte ikke ser det som et problem, at barnet drikker en smule alkohol, men at det først er problematisk, hvis barnet drikker meget (f.eks. binge-drikker). Det kan være årsagen til de modsatte resultater for de 2 udfald.

Konklusion

Litteraturgennemgangen viser en sammenhæng, mellem hver af de undersøgte områder af forældreadfærd og børns alkoholforbrug, men det kan ikke endelig afgøres, om der er en årsagsmæssig sammenhæng (dvs. om forældrenes adfærd, f.eks. regler, direkte påvirker børnenes forbrug) – dertil er samspillet mellem forældre og børn ift. alkohol for komplekst.

Samlet set er der dog god evidens for, at forældre har betydning for deres børns alkoholforbrug, men der mangler mere viden om præcist, hvordan forældre har betydning.

Generelt fandt studierne inden for hvert område enten en sammenhæng, der pegede i samme retning, eller ingen sammenhæng. Dvs. det var ganske få tilfælde, hvor fundene pegede i modsat retning.

Nedenfor fremgår en konklusion på rapportens litteraturgennemgang i tabelform. For nærmere uddybning henvises til de enkelte kapitler.

Område*	Antal studier i ovenstående gennemgang**	Hvilken retning peger evidensen?
Forældres eget forbrug	38	Højere alkoholforbrug hos forældrene forbundet med højere alkoholforbrug hos barnet
Regler om alkohol	10	Regler forbundet med lavere alkoholforbrug hos barnet
Forældres udskænkning af alkohol	23	Udskænkning fra forældre til børn forbundet med højere alkoholforbrug
Forældres misbilligelse/accept af børn/unges alkoholforbrug	19	Misbilligelse af alkoholforbrug forbundet med lavere alkoholforbrug
Kommunikation om alkohol	7	Det er uklart, på hvilken måde kommunikation om alkohol er forbundet med alkoholforbrug
Generel kommunikation	8	God kommunikation forbundet med lavere alkoholforbrug
Forældrestil (generelt – ikke specifikt ift. alkohol)	18	Autoritativ og overbærende forældrestil forbundet med lavere alkoholforbrug (hos barnet), end autoritær og uengageret forældrestil
Monitorering	26	Monitorering forbundet med lavere alkoholforbrug
Støtte	19	Støtte forbundet med lavere alkoholforbrug

* Se de enkelte kapitler for forklaring på, hvad de enkelte områder dækker over.

** Inkl. studier, der indgik i de 3 reviews (1-3).

Forbehold for litteraturgennem- gangens resultater

Der er en række forbehold, det er relevant at holde sig for øje, i forhold til litteraturgennemgangens resultater og konklusioner. Disse forbehold angives nedenfor:

- Selvom der observeres en sammenhæng mellem en given faktor (f.eks. regler) og børns forbrug, er det ikke givet, at denne sammenhæng er udtryk for en reel årsagssammenhæng (f.eks. at regler påvirker børns forbrug). Det kan prospektive- og tværsnitsstudier i princippet aldrig give et klart svar på. Det skyldes, at mange andre faktorer kan påvirke både forældreadfærden (herunder forbrug, regler, kommunikation osv.) og børnenes forbrug, og derfor kan være årsagen til de sammenhænge, der observeres.
- Sammenhængen mellem forældreadfærd og børns alkoholforbrug er kompleks, da det er vanskeligt at adskille de enkelte aspekter af adfærden fra hinanden. Nogle studier har valgt at imødekomme denne problematik ved at justere forskellige aspekter af forældreadfærden for hinanden, mens andre studier undlader dette. Studier, der justerer, risikerer at overjustere, dvs. udvise en reel sammenhæng, mens studier, der undlader at justere, risikerer at finde en sammenhæng, der i virkeligheden kan tilskrives en anden faktor.
- Opdelingen i forskellige områder er en smule kunstig, for mange områder overlapper med hinanden. F.eks. overlapper forældrestil med både støtte og kommunikation. Det var dog nødvendigt at lave en opdeling for at organisere litteraturen og skabe overblik.
- Studier, der målte flere områder af forældreadfærd i et samlet mål, blev fravalgt. Det blev de, fordi vi ønskede at kunne adskille forskellige aspekter (f.eks. monitorering, kommunikation, misbilligelse) af forældreadfærd fra hinanden, så vi kunne udtale os om effekten af dem hver især. I praksis er det dog ikke sikkert, at det giver mening at skille aspekter af forældreadfærd fra hinanden, og fravalget af disse studier betyder, at vi kan have overset relevante fund.
- Hovedparten af de inddragne studier var fra USA og Holland, og der var ganske få studier fra Danmark. Det er derfor ikke givet, at fundene kan generaliseres til at gælde i en dansk kontekst. Der mangler således flere studier fra Danmark eller lande, der ligner os.

- Litteratursøgningen, der danner grundlag for denne rapport, blev foretaget i PubMed. Det kan ikke udelukkes, at søgninger i andre databaser, som f.eks. PsycInfo eller Embase, kunne have givet yderligere relevante studier.

Ordforklaring

Baseline: Første måling i et prospektivt studie.

Confounder: En confounder er en variabel, der forstyrrer sammenhængen mellem eksponering og udfald. Det gør den, fordi den er en risikofaktor for udfaldet og samtidig er associeret med eksponeringen. F.eks. er rygning en confounder for sammenhængen mellem alkohol og lungekræft. Hvis man undersøger sammenhængen mellem alkohol og lungekræft, vil man finde en sammenhæng, der reelt skyldes, at dem, der drikker meget, typisk også ryger meget (alkohol og rygning er associeret). Reelt er der ikke evidens for en sammenhæng mellem alkohol og lungekræft – men det vil se sådan ud, hvis man ikke tager højde for rygning i analyserne.

Dikotom/dikotomiseret: At en variabel er dikotom vil sige, at den kun har to kategorier (f.eks. ja/nej, drikker alkohol/drikker ikke alkohol, mand/kvinde osv.). Nogle gange vælger man at dikotomisere en variabel med flere kategorier, dvs. at man slår nogle af dens kategorier sammen, så der kun er 2 kategorier.

Evidens: Evidens er en slags ”bevis”, som er baseret på videnskabelige undersøgelser. Hvis der er evidens for en sammenhæng, betyder det, at der findes videnskabeligt dokumentation for, at sammenhængen eksisterer. At der er evidens, betyder dog ikke, at en sammenhæng er endegyldigt bevist, men at der ud fra den tilgængelige viden, er god dokumentation herfor.

Prospektivt studie: Et prospektivt studie (også kaldet et kohortestudie) følger en veldefineret gruppe mennesker over en længerevarende periode. Det har den fordel, at man kan måle eksponeringen i udgangspunktet (baseline), mens man måler udfaldet på et senere tidspunkt. På den måde ved man hvilken vej, sammenhængen går (man kan være sikker på, at udfaldet kommer efter eksponeringen). Man kan dog stadig ikke udtale sig om, hvorvidt der er tale om en *årsagssammenhæng*. Andre faktorer kan måske forklare den sammenhæng, man har fundet.

Prædikator: En faktor, som kan bidrage til at forudsige et udfald. Prædiktoren optræder tidsmæssigt før udfaldet.

P-værdi: En p-værdi er et udtryk for, hvor sandsynligt et givent resultat er. Til en p-værdi hører en såkaldt nul-hypotese om, at der *ikke* er nogen sammenhæng. Signifikansniveauet, som typisk vælges til 5 % (0,05) afgør, hvornår nulhypotesen forkastes. Jo mindre p-værdien er, jo mindre tror vi på, at nulhypotesen om ingen

sammenhæng er sand. Er p-værdien under 5 % kan nulhypotesen om ingen sammenhæng forkastes, og der er tale om et signifikant resultat (der er sammenhæng).

SES (socioøkonomisk status): SES bruges som betegnelse for en opdeling af befolkningen efter sociale og økonomiske forhold. Man kan f.eks. inddele efter uddannelsesniveau, jobfunktion eller indkomst. Børn kategoriseres efter deres forældres SES.

Signifikans: Hvis en forskel mellem to eller flere grupper er signifikant, betyder det, at der er mindre end 5 % sandsynlighed for, at forskellen mellem grupperne skyldes tilfældigheder. Dvs. at der er mindst 95 % sandsynlighed for, at den observerede forskel er udtryk for en reel forskel.

Tværsnitsstudie: I tværsnitsstudier undersøger man en gruppe mennesker på ét bestemt tidspunkt. Tværsnitsstudier er den mest udbredte form for spørgeskemaundersøgelser og er nemme og billige at udføre, men de har den ulempe, at man måler eksponering og udfald på samme tidspunkt. Derfor kan man ikke vide, hvilken vej, sammenhængen går (om det i virkeligheden er udfaldet, der påvirker eksponeringen).

95 % konfidensinterval: Et 95 % konfidensinterval indeholder den sande værdi med 95 % *sikkerhed* (den sande værdi ligger med 95 % sandsynlighed indenfor konfidensintervallet). Når konfidensintervallet ikke overlapper 1, er der statistisk signifikans.

Referenceliste

1. Cablová L, Pazderková K, Miovský M. Parenting styles and alcohol use among children and adolescents: A systematic review. *Informa Healthcare*. 2014;21(1):1-13.
2. Kaynak O, Winters KC, Cacciola J, Kirby KC, Arria AM. Providing alcohol for underage youth: what messages should we be sending parents? *Journal of studies on alcohol and drugs*. 2014;75(4):590-605.
3. Ryan SM, Jorm AF, Lubman DI. Parenting factors associated with reduced adolescent alcohol use: a systematic review of longitudinal studies. *The Australian and New Zealand journal of psychiatry*. 2010;44(9):774-83.
4. Alati R, Baker P, Betts KS, Connor JP, Little K, Sanson A, et al. The role of parental alcohol use, parental discipline and antisocial behaviour on adolescent drinking trajectories. *Drug and alcohol dependence*. 2014;134:178-84.
5. Armstrong JM, Ruttle PL, Burk LR, Costanzo PR, Strauman TJ, Essex MJ. Early risk factors for alcohol use across high school and its covariation with deviant friends. *Journal of studies on alcohol and drugs*. 2013;74(5):746-56.
6. Lo CC, Cheng TC. Onset drinking: how it is related both to mother's drinking and mother-child relationships. *Substance use & misuse*. 2010;45(6):888-900.
7. Mares SH, van der Vorst H, Engels RC, Lichtwarck-Aschoff A. Parental alcohol use, alcohol-related problems, and alcohol-specific attitudes, alcohol-specific communication, and adolescent excessive alcohol use and alcohol-related problems: An indirect path model. *Addictive behaviors*. 2011;36(3):209-16.
8. Pedersen W, von Soest T. Socialization to binge drinking: a population-based, longitudinal study with emphasis on parental influences. *Drug and alcohol dependence*. 2013;133(2):587-92.
9. Van den Eijnden R, Mheen D, Vet R, Vermulst A. Alcohol-specific parenting and adolescents' alcohol-related problems: the interacting role of alcohol availability at home and parental rules. *Journal of studies on alcohol and drugs*. 2011;72(3):408-17.

10. Vermeulen-Smit E, Koning IM, Verdurmen JE, Van der Vorst H, Engels RC, Vollebergh WA. The influence of paternal and maternal drinking patterns within two-partner families on the initiation and development of adolescent drinking. *Addictive behaviors*. 2012;37(11):1248-56.
11. Visser L, de Winter AF, Vollebergh WA, Verhulst FC, Reijneveld SA. The impact of parenting styles on adolescent alcohol use: the TRAILS study. *European addiction research*. 2013;19(4):165-72.
12. Bendtsen P, Damsgaard MT, Tolstrup JS, Ersboll AK, Holstein BE. Adolescent alcohol use reflects community-level alcohol consumption irrespective of parental drinking. *The Journal of adolescent health : official publication of the Society for Adolescent Medicine*. 2013;53(3):368-73.
13. Janssen T, Larsen H, Peeters M, Pronk T, Vollebergh WA, Wiers RW. Interactions between parental alcohol-specific rules and risk personalities in the prediction of adolescent alcohol use. *Alcohol and alcoholism (Oxford, Oxfordshire)*. 2014;49(5):579-85.
14. Walls TA, Fairlie AM, Wood MD. Parents do matter: a longitudinal two-part mixed model of early college alcohol participation and intensity. *Journal of studies on alcohol and drugs*. 2009;70(6):908-18.
15. Zehe JM, Colder CR. A latent growth curve analysis of alcohol-use specific parenting and adolescent alcohol use. *Addictive behaviors*. 2014;39(12):1701-5.
16. Järvinen MØ, J. *Governing Adolescent Drinking*. *Youth & Society*. 2009;40:377-402.
17. Strandberg AK, Bodin MC, Romelsjö A. Gender Differences in the Prediction of Parental Servings of Alcohol to Adolescents and Youth Drunkenness. *Substance use & misuse*. 2014;49(14):1857-66.
18. Kelly AB, O'Flaherty M, Toumbourou JW, Connor JP, Hemphill SA, Catalano RF. Gender differences in the impact of families on alcohol use: a lagged longitudinal study of early adolescents. *Addiction (Abingdon, England)*. 2011;106(8):1427-36.
19. Martino SC, Ellickson PL, McCaffrey DF. Multiple trajectories of peer and parental influence and their association with the development of adolescent heavy drinking. *Addictive behaviors*. 2009;34(8):693-700.

20. Turrisi R, Ray AE. Sustained parenting and college drinking in first-year students. *Developmental psychobiology*. 2010;52(3):286-94.
21. Reimuller A, Hussong A, Ennett ST. The influence of alcohol-specific communication on adolescent alcohol use and alcohol-related consequences. *Prevention science : the official journal of the Society for Prevention Research*. 2011;12(4):389-400.
22. Van Der Vorst H, Burk WJ, Engels RC. The role of parental alcohol-specific communication in early adolescents' alcohol use. *Drug and alcohol dependence*. 2010;111(3):183-90.
23. Shakya HB, Christakis NA, Fowler JH. Parental influence on substance use in adolescent social networks. *Archives of pediatrics & adolescent medicine*. 2012;166(12):1132-9.
24. Cleveland MJ, Feinberg ME, Osgood DW, Moody J. Do peers' parents matter? A new link between positive parenting and adolescent substance use. *Journal of studies on alcohol and drugs*. 2012;73(3):423-33.
25. Andrade FH. Can the school context moderate the protective effect of parental support on adolescents' alcohol trajectories in urban Chicago? *Drug and alcohol dependence*. 2013;133(2):330-7.
26. Cordova D, Heinze J, Mistry R, Hsieh HF, Stoddard S, Salas-Wright CP, et al. Family functioning and parent support trajectories and substance use and misuse among minority urban adolescents: a latent class growth analysis. *Substance use & misuse*. 2014;49(14):1908-19.

Denne rapport handler om, hvilken rolle forældre spiller i forhold til deres børns alkoholforbrug. I rapporten gennemgås videnskabelig litteratur fra perioden 1993–2015. Rapporten henvender sig til professionelle, som arbejder med alkoholforebyggelse blandt børn og unge.

Rapporten er inddelt i 9 områder, der vedrører forældres adfærd og opdragelsesmetoder, herunder:

1. Forældres eget alkoholforbrug
2. Regler om alkohol
3. Forældres udskænkning af alkohol (til deres børn)
4. Forældres misbilligelse/accept af børn/unges alkoholforbrug
5. Kommunikation om alkohol (mellem forældre og barn)
6. Generel kommunikation (mellem forældre og barn)
7. Forældrestil (generel forældrestil – dvs. ikke specifikt ift. alkohol)
8. Monitorering (om forældrene ved, hvor barnet er, hvad det laver etc.)
9. Støtte (hjælp, rådgivning og accept af barnet)

Rapporten er udarbejdet af analyseenheden hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv'.

Kræftens Bekæmpelse
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Telefon 35 25 75 00
www.fuldafliv.dk
[www.cancer.dk/forebyg/
drik-mindre-alkohol](http://www.cancer.dk/forebyg/drik-mindre-alkohol)

ISBN 978-87-7064-290-3

TrygFonden

Kræftens Bekæmpelse 2016